

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2013

Bc. Veronika Chaloupková

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

**Dopady malého a středního podnikání na
konkurenceschopnost regionu**

Bc. Veronika Chaloupková

Diplomová práce

2013

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Veronika Chaloupková**
Osobní číslo: **E11439**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a management podniku**
Název tématu: **Dopady malého a středního podnikání na regionální konkurenceschopnost**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Diplomová práce bude zaměřena na analýzu a zhodnocení vlivů malých a středních podnikatelských subjektů v Královéhradeckém kraji na regionální konkurenceschopnost a bude mj. obsahovat tyto části:

- Strukturu malého a středního podnikání v Královéhradeckém kraji
- Analýzu konkurenčních výhod Královéhradeckého kraje
- Vyhodnocení dopadů malého a středního podnikání na konkurenceschopnost kraje
- Doporučení na základě provedených vyhodnocení

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

BRODSKÝ, Zdeněk a Michaela STŘÍTESKÁ. Malé a střední podnikání: distanční opora. 2. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2010. ISBN 978-80-7395-346-1.

FOLVARČNÁ, Andrea. Malé a střední podnikání. 1. vyd. Ostrava: Vysoká škola podnikání, a.s. v Ostravě, 2005. ISBN 80-86764-40-0.

SKOKAN, Karel. Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji. 1. vyd. Ostrava: Repronis, 2004. ISBN 80-7329-059-6.

VITURKA, Milan. A KOLEKTIV. Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. Expert. ISBN 978-80-247-3638-9.

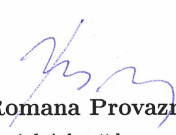
Webové zdroje:

Český statistický úřad [online]. 2012 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.czso.cz>

BusinessInfo.cz [online]. 1997-2011 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: www.businessinfo.cz/cz/

Dokument ve formátu .pdf :

Regionální hospodářská konkurenceschopnost. Regionální hospodářská konkurenceschopnost [online]. 2006, -, 19. 1. 2006 [cit. 2012-06-25]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/prirucka-verejna-sprava-208.pdf>

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Romana Provozničková, Ph.D.**
Ústav ekonomických věd

Datum zadání diplomové práce: **4. července 2012**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2013**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Marcela Kožená, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 16. října 2012

PROHLÁŠENÍ

Tuto práci jsem zpracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do výše jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 4. 2013

Bc. Veronika Chaloupková

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala paní doc. Ing. Romaně Provazníkové, Ph.D. za odbornou pomoc a cenné připomínky při vypracování této diplomové práce.

ANOTACE

Práce hodnotí dopady malého a středního podnikání na regionální konkurenceschopnost. Hodnocení probíhá pomocí statistických dat a v rámci vybraných ukazatelů. Analyzovaným regionem je zde Královéhradecký kraj. V závěru práce jsou dopady posouzeny a seřazeny podle významnosti.

KLÍČOVÁ SLOVA

konkurenceschopnost – malé a střední podnikání - region

ANNOTATION

This thesis assesses the impacts of small and medium-sized enterprises to regional competitiveness. Evaluation is performed using statistical data and the selected indicators. The analyzed region is here Hradec Kralove Region. In conclusion, the effects are assessed and ranked according to their importance.

KEYWORDS

Competitiveness - Small and Medium Business – Region

OBSAH

Úvod	10
<hr/>	
1 Teoretické a klíčové pojmy	11
<hr/>	
1.1. Podnik, podnikání, podnikatel	11
<hr/>	
1.2. Konkurenceschopnost	15
<hr/>	
2 Malé a střední podniky v obecném kontextu	18
<hr/>	
2.1. Malé a střední podniky obecně	18
<hr/>	
2.2. Regionální rozvoj	23
<hr/>	
3 Malé a střední podnikání v České republice	25
<hr/>	
3.1. Počty malých a středních podniků v regionech ČR	25
<hr/>	
3.2. Podíl malých a středních podniků na ekonomické výkonnosti ČR	26
<hr/>	
3.3. Zaměstnanost v malých a středních podnicích	26
<hr/>	
3.4. Ekonomická výkonnost malých a středních podniků	27
<hr/>	
3.5. Účetní přidaná hodnota	27
<hr/>	
3.6. Investiční činnost malých a středních podniků	28
<hr/>	
3.7. Podíl MSP na poskytnuté podpoře ze zdrojů EU	29
<hr/>	
4 Malé a střední podnikání v Královéhradeckém kraji	30
<hr/>	
4.1. Podpora podnikání v Královéhradeckém kraji	30
<hr/>	
4.2. Rada pro výzkum, vývoj a inovace Královéhradeckého kraje	31
<hr/>	
4.3. Krajské programové dokumenty	31
<hr/>	
5 Analýza vlivu malého a středního podnikání na konkurenceschopnost Královéhradeckého kraje	34
<hr/>	
5.1. Index konkurenceschopnosti regionu	34
<hr/>	
5.2. Pilíř Makroekonomická stabilita	37
<hr/>	
5.3. Pilíř Efektivita trhu práce	40
<hr/>	
5.4. Pilíř Technologická připravenost	42
<hr/>	
5.5. Pilíř Sofistikovanost podnikání	43
<hr/>	

5.6.	Pilř Inovace	44
5.7.	Vyhodnocení vlivu MSP na konkurenceschopnost regionu	47
6	Regionální SWOT analýza se zaměřením na MSP	49
Závěr	54
Zdroje	56

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Obrázek 1 - RCI obecný rámec	35
------------------------------------	----

Tabulka 1- Počet MSP v ČR.....	25
--------------------------------	----

Tabulka 2 - Statistická makroekonomická data	37
--	----

Tabulka 3 - Makroekonomické ukazatele v krajích v roce 2010.....	38
--	----

Tabulka 4 - Tvorba hrubého fixního kapitálu v ČR	38
--	----

Tabulka 5 - Podíl MSP na HFK v ČR v mil. Kč.....	39
--	----

Tabulka 6- Trh práce	40
----------------------------	----

Tabulka 7 - Počet ekonomických subjektů v sektoru ICT.....	42
--	----

Tabulka 8 – Analýza sektoru High-tech dle OKEČ	43
--	----

Tabulka 9 - Investice do výzkumu a vývoje	44
---	----

Tabulka 10 - Počet patentů celkem v ČR podle roku validace	45
--	----

Tabulka 11 - Počet patentů MSP podle roku validace	45
--	----

Tabulka 12 - Podíl MSP na celkovém počtu patentů v krajích.....	46
---	----

Graf 1 – Malé a střední podniky - počet zaměstnanců v ČR	26
--	----

Graf 2 – Malé a střední podniky – ekonomická výkonnost v ČR.....	27
--	----

Graf 3 - Malé a střední podniky - účetní přidaná hodnota v ČR.....	28
--	----

Graf 4 - Investiční činnost malých a středních podniků v ČR.....	28
--	----

Graf 5 - Podíl MSP v ČR, které získaly podporu ze strukturálních fondů EU	29
---	----

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

CZ-NACE	Klasifikace ekonomických činností
ČSÚ	Český statistický úřad
HKČR	Hospodářská komora České republiky
ICT	informační a komunikační technologie
IT	informační technologie
KHK	Královéhradecký kraj
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MSP	malé a střední podnikání (resp. podniky nebo podnikatelé)
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek (z franc. <i>Nomenclature des Unites Territoriales Statistique</i>)
OKEČ	Odvětvová klasifikace ekonomických činností
RCI	Regional Competitiveness Index
RRRS	Regionální rada regionu soudržnosti
RVVI	Rada pro výzkum, vývoj a inovace Královéhradeckého kraje
VaV	Výzkum a vývoj (resp. věda a výzkum)
VP	velké podniky

ÚVOD

Téma „Dopady malého a středního podnikání na konkurenceschopnost regionu“ jsem zvolila pro vypracování diplomové práce, protože fungování MSP představuje významnou součást ekonomické výkonnosti, a to nejen kraje, ale celé České republiky.

Při vyhledávání vhodných zdrojů jsem zjistila, že o oblasti malého a středního podnikání existuje pouze omezená informační základna. Teoretické informační zdroje obsahují velké množství informací, které však tuto oblast charakterizují pomocí obecných vlastností, nebo popisují historické skutečnosti. V této práci se snažím prohloubit povědomí o tom, jak se na konkurenceschopnosti regionu (konkrétně Královéhradeckého kraje) podílí skutečně sektor malého a středního podnikání.

Se snahou co nejlépe vystihnout uvedený cíl práce jsem se rozhodla pro sestavení analýzy, která poskytne souhrn a zhodnocení vybraných relevantních ukazatelů konkurenceschopnosti regionu, na které má nižší či vyšší míru vlivu právě sektor MSP. Jako základ pro analýzu jsem zvolila index konkurenceschopnosti (resp. jeho vnitřní strukturu), sestavovaný na regionální úrovni. Tímto indexem je běžně hodnocena konkurenceschopnost zemí v rámci Evropské unie, je však také postupně zaváděn v České republice k hodnocení konkurenceschopnosti regionů. Z jeho struktury jsem se pro analýzu snažila vybrat ty základní pilíře, na kterých se může podílet mj. sektor malého a středního podnikání. Stanovené pilíře jsou prezentovány vybranými ukazateli, v rámci nichž jsem vyhodnotila míru vlivu MSP.

Diplomovou práci jsem vypracovala s využitím odborné literatury, souvisejících odborných dokumentů, které byly převážně získány z internetových zdrojů a webových stránek, poskytujících aktuální data v souvislosti s řešenou problematikou. Dalším zdrojem byl odborný pohovor s pracovníci ČSÚ. Jedině tak bylo možno získat korektní informace, především pokud šlo o odhady dosud neanalyzovaných dat.

1 TEORETICKÉ A KLÍČOVÉ POJMY

Vybrané klíčové pojmy, které bezprostředně souvisí s tématem práce, tvoří základ pro její vypracování.

1.1. Podnik, podnikání, podnikatel

Jde o tři základní prvky v kontextu s regionální konkurenceschopností a ekonomickou výkonností.

Podnik

Podnikem je *„funkčně a právně samostatný podnikatelský subjekt, sestávající z hmotných, osobních a nehmotných složek; činnost podniku spočívá v uspokojování potřeb jiných subjektů, jeho cílem je dosahování zisku.“* (Stejkal, 2011, s.453).

Pro účely této práce je třeba definovat především pojem „podnik“ z hlediska jeho velikosti. Nejvýstižnější definici uvádí ve své knize (Srpková, 2010, s. 36). Na definici malého, středního a velkého podniku může být podle ní nahlíženo ze tří perspektiv:

Doporučení Evropské komise 2003/361/EC z 6. 5. 2003 definuje malé a střední podniky jako:

- *„mikropodniky – do 10 zaměstnanců, roční obrat do 2 mil. EUR, aktiva do 2 mil. EUR*
- *malé podniky – do 50 zaměstnanců, roční obrat do 10 mil. EUR, aktiva do 10 mil. EUR*
- *střední podniky – do 250 zaměstnanců, roční obrat do 50 mil. EUR, aktiva do 43 mil. EUR“*

Statistický úřad Evropské unie definuje malé a střední podniky jako:

- malé – zaměstnávají méně než 20 pracovníků
- střední – zaměstnávají 20 - 99 pracovníků

Česká správa sociálního zabezpečení definuje malé a střední podniky jako:

- malé organizace – zaměstnávající méně než 25 lidí
- organizace – zaměstnávající 25 a více lidí. (Srpková, 2010, s.37)

Pro účely této práce budou malé a střední podniky charakterizovány dle počtů zaměstnanců, které jsou uvedeny v doporučení Evropské komise s tím, že pokud bude řeč o sektoru MSP, půjde o veškeré podnikatelské subjekty s počtem zaměstnanců od 0 do 249.

Podnikání

Podnikáním je soustavná činnost, která představuje uspokojování potřeb zákazníků, která je prováděna podnikatelem na vlastní jméno a odpovědnost, za účelem dosažení zisku jako rozdílu výnosů a nákladů. Tento cíl však není jediným, mezi další monetární cíle patří například zajištění solventnosti, nebo obrátová maximalizace. Mezi nemonetární cíle podnikání se řadí „*získání nezávislosti a samostatnosti, dosažení hospodářské moci, dobré jméno firmy a značky aj*“. (Stejskal, 2011, s. 127)

Po právní stránce je podnikání upraveno obchodním zákoníkem.

Na proces podnikání je možno nahlížet ze dvou hledisek:

Kvantitativní – tzn. podle počtu zaměstnanců (konkrétně jde o totožnou definici jako u podniku), obrátu za časovou jednotku nebo například podle hodnoty aktiv

Kvalitativní – mezi kvalitativní kritéria se řadí finanční optimalizace, nebo nahrazení produktivních faktorů ve firmě (např. podnikatel sám může nahradit některého svého pracovníka.

Zahájení podnikatelské činnosti

Pokud se podnikatel rozhodne pro provozování podnikatelské činnosti, musí splnit nejprve základní registrační povinnosti, které z tohoto titulu vyplývají. Jde především o povinnost informovat tyto místně příslušné instituce: finanční úřad, živnostenský úřad, zdravotní pojišťovnu a českou správu sociálního zabezpečení. Živnostenské úřady plní od roku 2006 roli tzv. Centrálního registračního místa, takže podáním informací na této instituci už není nutno obcházet všechny zbylé úřady – informace jsou jim odtud předána automaticky. Informace o záměru založit podnikání lze buď přímo na živnostenském úřadě, nebo přes pobočky Českého Podacího Ověřovacího Informačního Národního Terminálu, který je znám pod zkratkou Czech POINT. Jeho sídlo je na Krajských úřadech, na vybraných pobočkách České pošty, Hospodářské komory nebo v některých sídlech notářů.

Podnikatel

Odborné publikace definují podnikatele dvěma různými způsoby:

„V nauce o podnikání rozlišujeme primárního a sekundárního podnikatele. Primárním podnikatelem je vždy fyzická osoba, vlastník podniku, přičemž pro vlastníka je podnik nástrojem podnikání. V případě, že vlastník pouze podnik spravuje, což bývá u velkých podniků, deleguje své podnikatelské role a funkce na podnik, který podniká jako sekundární podnikatel v zájmu vlastníka – primárního podnikatele.“ (Srpková, 2010, s. 30)

„Podnikatel“ je definován jako každý hospodářský subjekt nadaný podnikatelstvím. Přitom není rozhodující, zda se jedná o samostatného podnikatele, nebo například o najatého ředitele akciové společnosti – rozhodující je jeho „kombinační“ inovační aktivita.“ (Krabec, 2009, s. 81)

Podnikatelem může být jak fyzická, tak právnická osoba.

Fyzická osoba podnikající – podle §2 obchodního zákoníku je to

- „a) osoba zapsaná v obchodním rejstříku,
b) osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění,
c) osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů,
d) osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.“ (Obchodní zákoník, 1991)*

Právnická osoba podnikající – právnickou osobou jsou

- *„osobní společnosti*
 - *veřejná obchodní společnost*
 - *komanditní společnost*
- *kapitálové společnosti*
 - *společnost s ručením omezeným*
 - *akciová společnost*
- *družstva“ (Veber, 2012, s. 69)*

Velikost podnikatele jako ekonomického subjektu odpovídá definici uvedené u pojmu „podnik“. Předpoklad pro další zpracování je totožný.

Podle konkrétních vlastností podnikatele může být pro podnikání založena určitá právní forma podnikání (jedna z právních forem uvedených výše), kterou si podnikatel volí sám. Pokud se podnikatel, jako jediná fyzická osoba, nerozhodne podnikat ve formě OSVČ (osoba samostatně výdělečně činná), v úvahu při rozhodování musí brát několik aspektů. Těmi základními aspekty mohou být:

- požadovaná minimální hodnota základního kapitálu, která je určena zákonem;
- počet osob, které chtějí společnost zakládat (s tím jsou spojeny také jejich práva a povinnosti);
- požadovaná velikost společnosti (pokud stále uvažujeme malé a střední podnikatele – nesmí převyšovat 250 zaměstnanců);
- míra budoucího zdanění kladného výsledku hospodaření – podnikatel musí určit, zda je pro jeho podnikání výhodné například zaměstnávat lidi, za které bude muset odvádět povinné položky do státního rozpočtu;
- atd.

Hledisek, která je nutno zvážit při výběru vhodné právní formy podnikání je několikanásobně více, tyto body jsou zde uvedeny jako ty nejzákladnější z nich.

Podnikatelské prostředí

Vymezení podnikatelského prostředí je zde citováno ze skript Z. Brodského:

„Podnikatelské prostředí je tvořeno širokou škálou podmínek pro podnikání v oblasti legislativy, v oblasti institucionální infrastruktury a v oblasti fungování trhů. Na vytváření podnikatelského prostředí se podílejí zejména státní orgány reprezentované zákonodárnými sbory a ministerstvy, dále orgány státní správy, orgány veřejné samosprávy, soudy, vzdělávací zařízení, banky, pojišťovny, výzkumná a vývojová pracoviště atd., ale i tržní subjekty, jako jsou reální a potenciální konkurenti a kooperační partneři.“ (Brodský, 2010, s. 22)

Podle Koncepce podpory malých a středních podnikatelů, kterou zpracovalo MPO na období let 2014 - 2020, je kvalitní podnikatelské prostředí jednou z podmínek růstu

konkurenceschopnosti podniků a tím je zajištěn i růst ekonomiky státu. Stabilní prostředí přispívá i k příznivým podmínkám pro udržení a zvyšování míry zaměstnanosti.

Náhled na podnikatelské prostředí z regionálního pohledu:

„Z regionálního pohledu je potřebné konstatovat, že na dlouhodobý ekonomický rozvoj jednotlivých regionů má významný vliv kvalita podnikatelského prostředí, která v souladu s poměrně silným stupněm její inercie vytváří i základní rámec pro jejich konkurenceschopnost (její vysokou úroveň lze tedy považovat za významný indikátor dlouhodobě úspěšného ekonomického rozvoje). V podmínkách tržní ekonomiky jsou rozhodující rozvojové vlivy pochopitelně generovány podnikatelským sektorem, který je přirozeným nositelem „tržní reflexe“ rozvojového potenciálu území.“ (Viturka, 2010, s. 15)

1.2. Konkurenceschopnost

Pojem „konkurenceschopnost“ je různými autory vykládána různě. V této práci je uznávána definice, která na tento pojem nahlíží v rámci dvou úrovní:

Mikroekonomická úroveň hodnotí konkurenceschopnost na základě produktivity, využívání environmentálních zdrojů, nebo podle dosažené úrovně vzdělání.

Makroekonomická úroveň je odrazem výkonnosti dané ekonomiky vzhledem k ekonomice jiné. K měření výkonnosti se zde užívají takové indikátory, mezi něž patří ekonomický blahobyt, ekonomický růst, nebo exportní potenciál.

(Marinič, 2008, s. 14)

Konkurenceschopnost podniku

Konkurenceschopnost podniku závisí na schopnosti udržet svou konkurenční výhodu v míře, která zajišťuje stálé zachování přední pozice v tržní soutěži. Zajištění konkurenceschopnosti však nezávisí pouze na inovovaném produktu nebo poskytování služeb v lepší kvalitě oproti konkurenci. Řadí se sem také kvalitní manažerské schopnosti, jde o správné finanční řízení, dobrou strategii, kreativní a účinnou propagaci, atd.

Konkurenceschopnost regionu

Konkurenceschopnost regionu je zde definována v makroekonomickém pojetí. Vzniká v důsledku nejen výkonnosti firem na regionálním území, ale také v závislosti na činnosti

dalších institucí a organizací. „Existuje několik důvodů, proč je zmiňována konkurenceschopnost na úrovni regionů:

1. *Regiony se v globální ekonomice stále více stávají hnacími silami, „motory“ ekonomiky.*
2. *Současné ekonomické základy území jsou ohroženy přesunem výrobních aktivit do míst s lepšími podmínkami.*
3. *Na regionální úrovni neexistují makroekonomické stabilizátory typu devalvace směnných kurzů, pružnost mezd a cen apod. jako na úrovni státu. Naopak migrace mobilních faktorů, kapitálu a práce se mohou stát pro regiony hrozbou.*
4. *Konkurenceschopnost regionů ovlivňuje také regionalizace (decentralizace) veřejných politik. Dochází k postupnému přesunu koordinačních a rozhodovacích aktivit na regionální úroveň.“ (Stejkal, 2011, s. 26)*

Podle Jiřího Blažka (2011) je konkurenceschopnost regionu výsledkem dobře fungujícího systému, který je založen na schopnosti regionálních ekonomik stmelit „vhodným způsobem síť místních podpůrných kontaktů s kontakty na klíčová centra tvorby nových poznatků a inovací v mezinárodním, případně celosvětovém měřítku.“ (Blažek 2011, s. 186) Podle uvedeného zdroje je rozdíl mezi regiony z pohledu ekonomické situace způsoben především mírou nedůvěry mezi obchodními subjekty, která je způsobena nízkou periodicitou transakcí mezi dvěma konkrétními činiteli. V důsledku opakovaného obchodování mezi stejnými partnery se míra důvěryhodnosti zvyšuje a obchodní vztahy se tak povyšují na lepší úroveň. Tvorba sítě mezi důvěryhodnými ekonomickými subjekty potom v důsledku přináší i lepší tok informací, strategií a inovací, které potom pomáhají podnikům v rozvoji a vyšší prosperitě.

Pozice regionu z hlediska jeho ekonomické výkonnosti závisí také na jeho strategickém záměru. Při jeho stanovení je třeba brát v úvahu regionální dispozice, kterých je zapotřebí využít co nejefektivněji. Konkrétně může jít o region, na jehož území je možnost těžby nerostných surovin, díky níž sídlí na jeho území významné těžební společnosti (Ústecký kraj, Moravskoslezský kraj), nebo o region, na jehož území je možnost převážně kulturního a sportovního vyžití díky hornatým oblastem nebo velkému počtu kulturních památek (např. Královéhradecký nebo Liberecký kraj). Každý z regionů na území České

republiky disponuje konkurenčními výhodami, kterých více či méně úspěšně využívá pro svůj rozvoj a konkurenceschopnost.

Konkurenční výhoda

Konkurenční výhoda je základním aspektem úspěšného udržení se v tržním prostředí. Důležitou vlastností podnikatele je umění využít efektivně konkurenčních výhod a v kombinaci s dalšími prvky se udržet v konkurenčním prostředí mezi nejsilnějšími hráči. Konkurenční výhodou může být dostatečná odlišnost produktu od jemu podobných produktů na trhu, může sem patřit i místo podnikání nebo nadstandardně kvalifikovaná pracovní síla.

Inovace

Inovace je, zvláště v současné době, důležitým procesem, bez kterého se takřka nelze udržet na vrcholu konkurenčního prostředí. Inovace může v podnicích probíhat jako výroková, technologická, nebo jako kombinace obou.

Inovace výrobků spočívá v provedení zdokonalujících změn na výrobcích dosud produkováných, nebo může jít o výrobky zcela nové.

Technologická inovace probíhá jako procesní úprava, která přinese jisté výhody. Konkrétně může jít o snížení nákladů, zvýšení výkonnosti za udržení stálých nákladů, ekologické přínosy, atd.

2 MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKY V OBECNÉM KONTEXTU

2.1. Malé a střední podniky obecně

Malé a střední podniky disponují velkým počtem jak pozitivních výhod, tak omezujících bariér. V této části práce jsou nastíněny právě vlastnosti sektoru malého a středního podnikání v obecném kontextu.

2.1.1 Konkurenční výhody malých a středních podniků

Malé a střední podniky mají proti velkým podnikům jisté konkurenční výhody, především díky těmto vlastnostem:

- relativní míra flexibility v reakci na změny podnikatelských podmínek
- díky uvedené flexibilitě také vyšší míra absorpce pracovní síly
- schopnost zastat roli subdodavatele mezi velkými podniky

Mezi podniky na stejné úrovni však probíhá daleko tvrdší boj o přední místo na trhu a to především z důvodu nasycenosti trhu.

Výhodným posílením konkurenceschopnosti malých a středních podniků je v současné době rozšířený trend zavádění tzv. síťové formy podnikání, jinak nazývané jako „klastrování“.

Klastry

„Obecně lze tento kraj charakterizovat jako oblast s velice významným potenciálem v oblasti vědy, výzkumu a inovací, s existencí vysokých škol a intenzivní spoluprací různých podnikatelských subjektů.“ (MPO, 2012, s. 36) Citovaný dokument dále uvádí jako výsledek nejúspěšnější spolupráce malých a středních podniků Klastr OMNIPACK, který je zaměřen na provázání členských podnikatelských subjektů v oboru obalů a obalové techniky a Hradecký IT klastr, pro něhož je důležitá mj. spolupráce s Univerzitou Hradec Králové, zajišťující dostatek kvalifikovaných absolventů.

Klastry jsou v současné době velmi využívaným a oblíbeným nástrojem regionálního rozvoje. Americký ekonom a profesor na Harvard Business School Michael Porter definoval klastry takto:

„Klastry jsou geografická soustředění vzájemně provázaných firem, specializovaných dodavatelů, poskytovatelů služeb, firem v příbuzných odvětvích a přidružených institucí,

jako jsou univerzity, agentury a obchodní asociace různých směrů, které navzájem soutěží, ale také spolupracují.“ (Stejskal, 2011, s. 215)

Klastry jsou přínosné z pohledu malých a středních podniků především díky schopnosti zvýšit konkurenci a rivalitu a tím neustále udržovat efektivitu a míru potřeby inovovat. Mezi další pozitivní důsledky zavedení klastrů patří vyšší rychlost přenosu informací a technologických zkušeností, která vzniká v důsledku vytvoření silných vazeb mezi konkurenčními podniky.

„Ekonomický růst a konkurenceschopnost regionální politiky mohou podpořit klastry a klastrové iniciativy. Klastry sehrávají pozitivní úlohu pro region, protože přinášejí sdruženým podnikatelům důležité konkurenční výhody, kterých by jinými nástroji nebylo možné dosáhnout v potřebném čase nebo při požadované efektivitě.“ (Stejskal, 2011, s. 20)

Přínosnost klastrů pro malé a střední podniky spočívá v těchto výhodách:

Zvyšování úspor z rozsahu a snižování nákladů – díky spolupráci lze dosáhnout vyšších úspor, než by tomu bylo v případě samostatného podniku.

Snižování omezení malých a středních podniků a zvyšování jejich specializace - výhodou je možnost vyšší specializace malých podniků a v případě jejich sdružení je tak posílena jejich společná konkurenceschopnost vůči větším podnikatelským subjektům.

Zviditelnění menších podniků a růst jejich moci – tato výhoda spočívá ve vyšší možnosti lobovat za své zájmy u vládních institucí v případě, že podniky nebudou pouze neznámými subjekty. Zvýšit povědomí lze v důsledku zavedení jejich partnerství.

V souvislosti se vznikem a rozvojem klastrů však vznikají i dohady o tom, kdy jde o přínosné spojení podnikatelských jednotek a kdy jde o protizákonné praktiky. V souvislosti s podnikáním v rámci klastru totiž vznikají rizikové praktiky, které by mohly svým charakterem odpovídat kartelu. Proto je nutno vyhnout se některým druhům konkrétních diskuzí uvnitř klastru (u nichž je to možné). Mezi kritická témata patří především cena, nálady, zisk, nebo odbyt. (CZECHINVEST, 2005, s. 16)

2.1.2 Financování inovačních projektů v malých a středních podnicích

Inovační proces není pouze záležitostí kreativity a idey. V inovačním plánu je zásadní položkou také jeho financování, které lze ve své podstatě chápat jako financování investičního projektu. Právě tento krok činí často potíže hlavně v případě malých a středních podniků. Jejich možnosti v rámci rozpočtů na financování inovačních projektů

jsou na rozdíl od velkých podniků (a především předních světových firem) významně nižší.

Malé a střední podnikatelské subjekty v České republice nejsou schopny vynaložit na inovační projekty tolik prostředků, jako velké společnosti, jejich financování proto probíhá z velké části z dotačních prostředků.

Schopnost podniků vytvářet kvalitní zdroje financování a využívat je k vlastnímu rozvoji závisí ve značné míře na hospodářské politice státu. Stát svým neúměrným daňovým zatížením způsobuje v současné době takové situace, kdy podniky záměrně snižují svůj kladný hospodářský výsledek, anebo se rozhodují pro tvorbu zisku v jiné zemi na základě zahraniční cenové politiky (u podniků, které disponují cizím kapitálem).

2.1.3 Podpora malých a středních podniků ze strukturálních fondů

V rámci Evropské unie se důležitost podpory malých a středních podniků dostává do popředí, co se týká dotačních programů.

„Národní strategický referenční rámec ČR 2007–2013 (NSRR), který řeší všechny podstatné problémové okruhy jak z hlediska potřeb ČR, tak z hlediska návaznosti na Strategické obecné zásady Společenství (SOZS) vytyčené pro další období, si právě stanovuje jako I. strategický cíl vytvořit Konkurenceschopnou českou ekonomiku. Tento cíl bude v novém programovacím období (2014 – 2020)¹ realizován prostřednictvím priorit s následujícími dílčími cíli:

a) Konkurenceschopný podnikatelský sektor

Konkurenceschopný, silný a inovující český podnikatelský sektor, dosahující vysoké přidané hodnoty a produktivity práce, schopný prosadit se jak na vnitřním trhu EU, tak i na ostatních mezinárodních trzích.

b) Podpora kapacit vědy a výzkumu pro inovace

Podpora kapacit v této oblasti včetně tvorby inovací ve vazbě na podnikatelskou sféru. Soustavné zvyšování podílu znalostní ekonomiky v národním hospodářství.

¹ pozn. autorky

c) Rozvoj udržitelného cestovního ruchu

Zvýšení podílu cestovního ruchu v ekonomice jednotlivých regionů i celé ČR jako celku lepším využitím potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu v jednotlivých regionech.“ (HKČR, 2007, s. 3)

Podpůrný program pro malé a střední podniky probíhá v současné době v druhém programovacím období 2007 – 2013. Podpora je poskytována „*formou záruk na bankovní úvěry pro již existující podnikatelské subjekty, poskytnutím bezúročných úvěrů pro začínající podnikatelské subjekty, které se rozhodly podnikat na území hlavního města Prahy a dále formou příspěvků a dotací pro malé a střední podniky na celém území České republiky.*“ (HKČR, 2007, s. 3)

Podle portálu Businessinfo.cz se budou v budoucnu nové dotační programy od těch současných lišit:

„Nové programovací období se zatím formuje koncepčně. Operačních programů bude méně než v současnosti, MPO jich odhaduje kolem 6. Celkově má být dáno více prostoru návratným finančním titulům na úkor dotací. Pokud se jedná o agendu MPO, bude větší význam kladen na prvky znalostní ekonomiky čili inovace, ochranu duševního vlastnictví energeticky úsporné technologie, produkty a procesy a aktivity, které podporují rozvoj nápadů, talentů, znalostí a směřují i do oblasti technického vzdělávání, tzv. soft – měkké techniky, které průřezově doplňují doposud vzniklé a dále se rozvíjející oblasti. Větší důraz bude kladen také na rozšíření mezinárodní spolupráce firem a také na přiblížení výzkumných akademických výsledků potřebám firem.“ (Businessinfo, 2012)

2.1.4 Bariéry rozvoje podnikatelských aktivit

Negativní dopad na konkurenceschopnost mají bariéry rozvoje podnikatelských aktivit. V rámci výzkumu podnikatelského prostředí, které proběhlo na regionální úrovni, byly identifikovány hlavní překážky rozvoje, z nichž byly vybrány ty, které se významně týkají malých a středních podniků:

Nedostatek podpůrných prostředků

- Nedostatečná podpora státu v rámci nastaveného daňového zatížení
 - o platí jak pro malé a střední podniky, tak pro podniky velké

- Nedostatečná míra podpory malého a středního podnikání ve venkovských oblastech
 - o MSP ve venkovských oblastech hrají důležitou roli v zaměstnanosti obyvatelstva v produktivním věku
 - o odstranění této bariéry je uvedeno jako součást priority, která řeší rozvoj podnikatelských aktivit v rámci regionu soudržnosti Severovýchod
- Neuspokojivá míra podpory malého a středního podnikání v investicích do rozvoje technologií
 - o dochází ke zpomalení rozvoje MSP a nižší míře zaměstnanosti
 - o na tuto bariéru je však v posledních několika letech kraj zaměřen a ve svém programovém období plánuje její eliminaci zvyšováním investic, které je možné díky poskytnutí finančních prostředků ze strukturálních fondů Evropské unie
- Nedostatečná kvalita dopravní infrastruktury v regionech
 - o nevyhovující dostupnost a kvalita obslužnosti v rámci regionů
- Snižování investiční aktivity regionů a atraktivity území pro podnikatelské subjekty
 - o atraktivita regionu z hlediska zájmu o podnikání je mj. podmíněna také ochotou kraje pomoci v oblasti investic především do inovací

Nedostatek vlastního kapitálu

Malé a střední podniky mají obecně potíže s výší vlastního kapitálu. Proto je v jejich případech velmi časté využívání bankovních úvěrů a v některých případech jejich situace závisí na podpoře z veřejných zdrojů. V Centrálním registru úvěrů jsou spravována data o bankovních úvěrech Českou národní bankou. Jednotlivé druhy úvěrů jsou rozlišovány mimo jiných skutečností také podle velikostí podniků. V současné době je nejsilnější poptávka po nižších úvěrovaných částkách a to zejména klientelou, která je tvořena právě malými a středními podniky.

„Příčin je více, banky zejména přehodnotily míru rizika v tomto rychle rostoucím sektoru ekonomiky a chtějí participovat na trhu, který se rovněž rozšířil v souvislosti s podporou podnikání ze strukturálních fondů EU.“ (Kupka, 2012, s. 6)

2.2. Regionální rozvoj

Rozvoj regionu souvisí s výkonností malých a středních podniků velmi úzce. Protože na růstu kapacit podnikatelských jednotek závisí i konkurenceschopnost regionu, je důležité, aby se region zaměřil na podporu nejen těch stávajících MSP, ale i na možnosti vzniku nových podnikatelských příležitostí.

Pojem regionální rozvoj je definován jako *„cílevědomá činnost organizací či představitelů státní správy a samosprávy, která směřuje k zajištění ekonomického růstu spravovaného území“*. (Stejskal, 2011, s.13)

„Regionální rozvoj je integrální proces směřující ke zvyšování kvality života v regionu. Nejedná se pouze o ekonomický růst nebo rozvoj územně definovaného celku, ale zahrnuje např. celkový růst socioekonomického potenciálu regionu, aktivaci místního rozvojového potenciálu anebo zvyšování konkurenceschopnosti daného území.“ (Stejskal, 2011, s.13)

2.2.1 Hodnocení inovačního potenciálu regionu

Analýza a hodnocení konkurenceschopnosti krajů, která byla zpracována v odpovědnosti společnosti RegioPartner, s.r.o. pro účely připravovaného dokumentu „Zpracování analýz a podkladových materiálů pro přípravu Strategie regionálního rozvoje ČR pro období 2014–2020“ obsahuje ukazatele, jejichž hodnocení analyzuje míru inovace jako jeden z hlavních pilířů konkurenceschopnosti regionu. Mezi ukazatele, které jsou hodnoceny u malých a středních podniků patří:

„Počet aktivních licencí za patenty a užité vzory“

Ukazatel souvisí s činností na výzkumu a vývoji, ukazuje počty úspěšných procesů, kdy je výsledkem určitý inovovaný patent nebo užitečný vzor, který je uznán licenčním úřadem a je reálně využíván.

„Výdaje podnikatelského sektoru na výzkum a vývoj“

Tímto ukazatelem je, zjednodušeně pojato, identifikována snaha podniku vytvořit výzkumnými a vývojovými procesy inovovaný produkt.

„Podíl technologicky náročných oborů na celkové zaměstnanosti“

Jde o poměrově hodnotitelný ukazatel, který podává informaci o tom, jaká míra zaměstnanosti je v technologicky náročných oborech. Podniky, které se těmito obory

zabývají, mohou být jak firmami s vysokým počtem zaměstnanců, tak malé a střední podniky, u kterých jde o vyšší specializaci.

„Podíl technologicky náročných oborů na celkové přidané hodnotě ve sledovaných sektorech“

Podobně jako v minulém bodu jde o poměrový ukazatel, který udává ekonomickou výkonnost v souvislosti s přispěním výsledků technologicky náročných oborů.

(CEP, 2010, s. 17)

Kromě těchto jsou hodnoceny ještě tři další ukazatele, které se však zaměřují na velké podniky a veřejný sektor – ty však pro tuto diplomovou práci nebudou brány v úvahu jako důležité z hlediska hodnocení oblasti malého a středního podnikání.

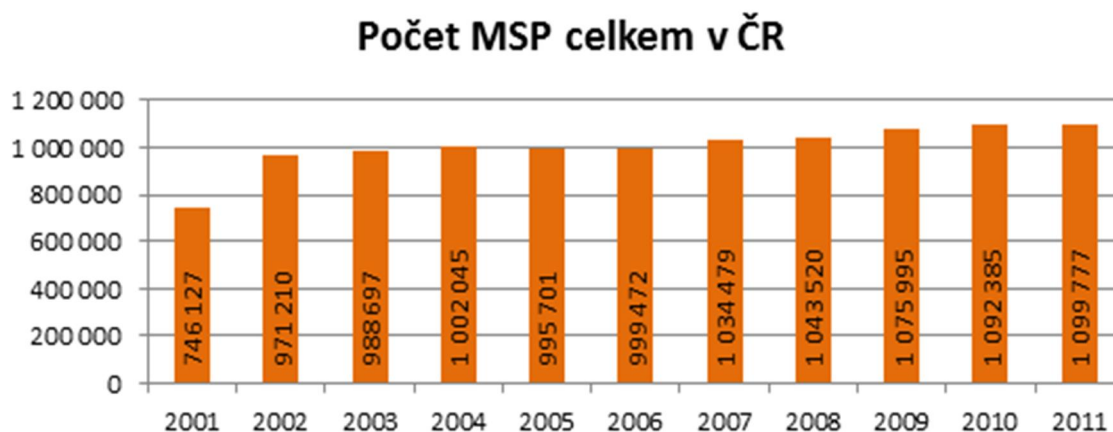
3 MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE

V této části práce je vymezen stav podnikatelského prostředí se zaměřením na malé a střední podnikání v rámci České republiky. Ukazatele jsou zde uvedeny jako úvodní statistické informace k následné analýze vlivu MSP na konkurenceschopnost Královéhradeckého kraje. Zdrojová data k samostatně vytvořeným grafům v této části jsou převzata z webových stránek Ministerstva průmyslu a obchodu a Českého statistického úřadu. Trend jednotlivých ukazatelů je zachycen v období let 2001 – 2011.

3.1. Počty malých a středních podniků v regionech ČR

V tabulce 1 jsou uvedeny počty malých a středně velkých ekonomických subjektů v období let 2001 - 2011. Trend je vzrůstající, na rozdíl od jiných statistických ukazatelů, zde se neprojevují negativní dopady krize, která proběhla v roce 2009.

Tabulka 1- Počet MSP v ČR

(Zdroj: upraveno podle [34])

Trend strukturálních změn v posledních letech vypadá tak, že počet mikropodniků má vzestupnou tendenci, na rozdíl od podniků malých. Analytici ČSÚ vysvětlují tento průběh jako větší schopnost mikropodniků vyplnit mezeru na trhu a vytvořit si lepší přístup ke svým klientům. Střední podniky jsou, na rozdíl od těch nejmenších, středem zájmu velkých firem více, než tomu bylo dosud. Díky schopnosti být subdodavatelem s velmi kvalitní specializovanou základnou roste jejich potenciál, i počet. Klesající trend byl zaznamenán u podniků malých, takových, které nemají stejné konkurenční výhody ani jako mikropodniky, ani jako středně velké firmy – jsou příliš velké na to, aby mohly

k zákazníkovi přistupovat stejně jako mikropodniky a zároveň nejsou dost zajímavé pro velké podniky, které by je mohly zařadit do portfolia svých specializovaných subdodavatelů.

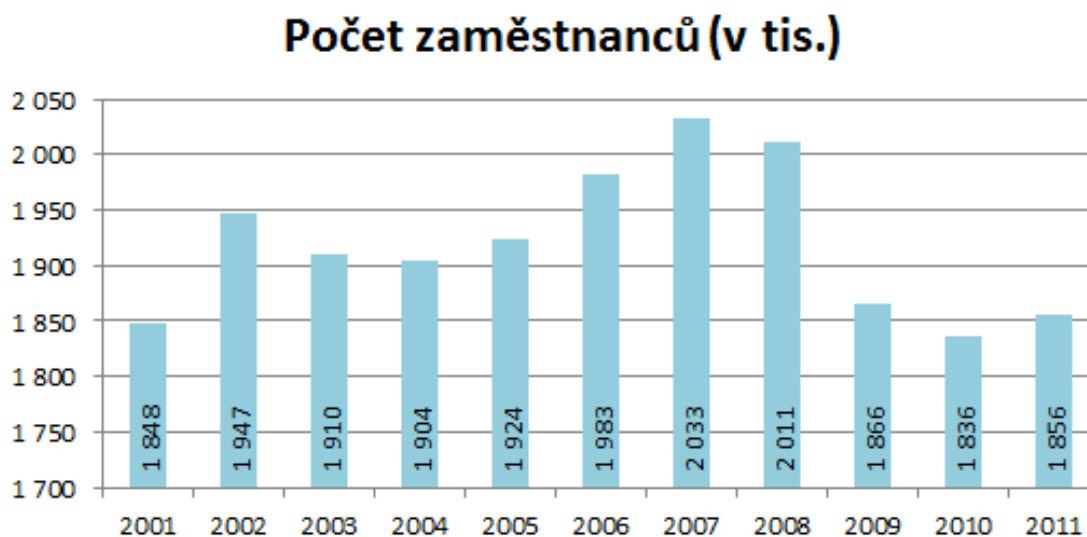
3.2. Podíl malých a středních podniků na ekonomické výkonnosti ČR

Jak se podílejí malé a střední podniky na výkonnosti ekonomiky v České republice je graficky uvedeno v následující části práce. Údaje jsou zde uvedeny pro možnost porovnání s daty, která jsou zjištěna v rámci analýzy dopadů MSP na konkurenceschopnost Královéhradeckého kraje. Data pro vypracování grafu byla získána z webových stránek Českého statistického úřadu. Oblastmi, ze kterých jsou zde vyčíslena data pro určení ekonomické výkonnosti, jsou zaměstnanost, výkony, účetní přidaná hodnota a investice.

3.3. Zaměstnanost v malých a středních podnicích

Ze znázornění v grafu 1 lze identifikovat dobu krize v roce 2009, kdy malé a střední podniky byly nuceny propouštět, nebo byly samy v likvidaci. Od tohoto roku do roku 2011 docházelo pouze k dalšímu poklesu. Pro další léta zatím ČSÚ nevydal aktuální data z této oblasti, nelze však předpokládat významně vyšší nárůst.

Graf 1 – Malé a střední podniky - počet zaměstnanců v ČR

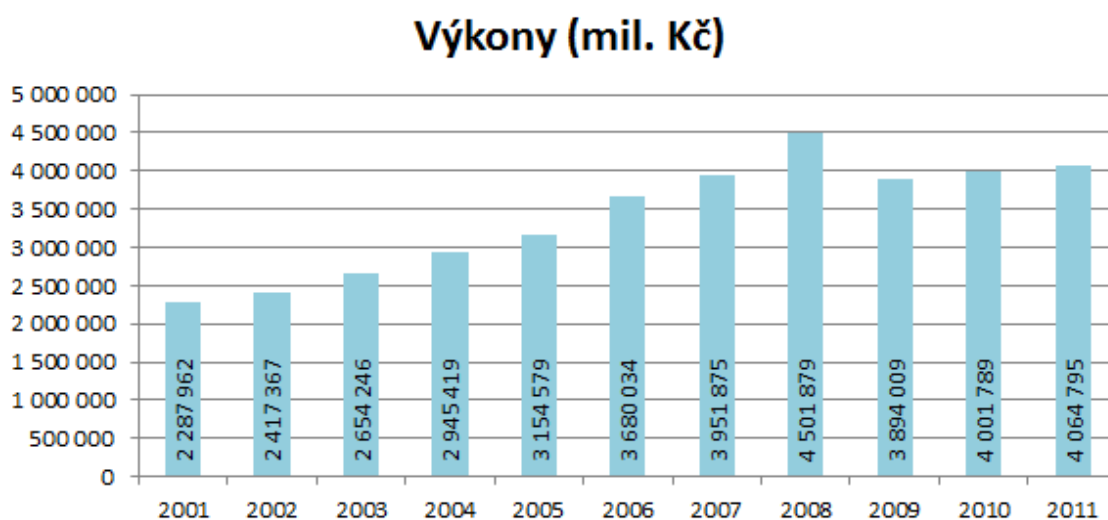
(Zdroj: upraveno podle [34])

3.4. Ekonomická výkonnost malých a středních podniků

Ekonomická výkonnost malých a středních podniků udává roční hodnotu, kterou tyto podnikatelské subjekty vytvořily svou vlastní činností.

Trend tohoto ukazatele za roky 2001 – 2011 je zachycen na grafu 2 – pokles v kritickém roce 2009 není zde tak významný, jako je tomu u počtu zaměstnaných, v dalších uvedených letech dochází k mírnému růstu, který však není tak markantní jako v období do roku 2009.

Graf 2 – Malé a střední podniky – ekonomická výkonnost v ČR

(Zdroj: upraveno podle [34])

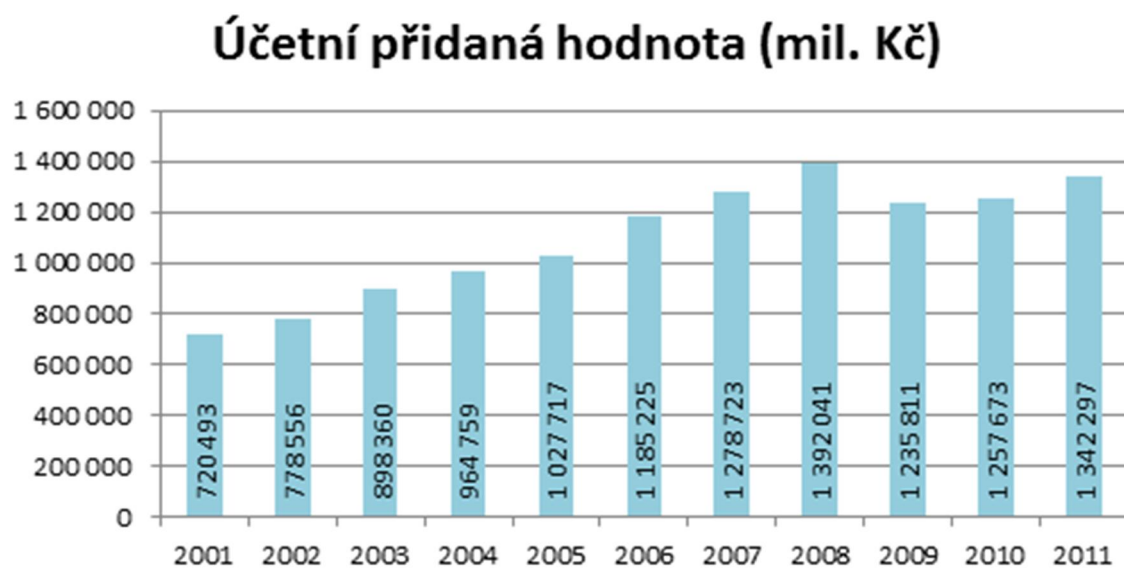
3.5. Účetní přidaná hodnota

Ukazatel účetní přidaná hodnota vyjadřuje v podstatě hodnotu, kterou podnik přidává k nakoupeným inputům (materiál, služby, zboží, nedokončená výroba). Strukturálně jde o součet položek:

- obchodní marže
- + tržby z prodeje výrobků a služeb vytvořených vlastní činností
- + změna stavu vnitropodnikových položek zásob
- + aktivace majetku
- výkonová spotřeba (ČSÚ, 2013)

Trend účetní přidané hodnoty je zejména na konci uvedeného období rostoucí. Meziroční změny hodnot tohoto ukazatele korespondují s hodnotami výkonů ve stejném období.

Graf 3 - Malé a střední podniky - účetní přidaná hodnota v ČR

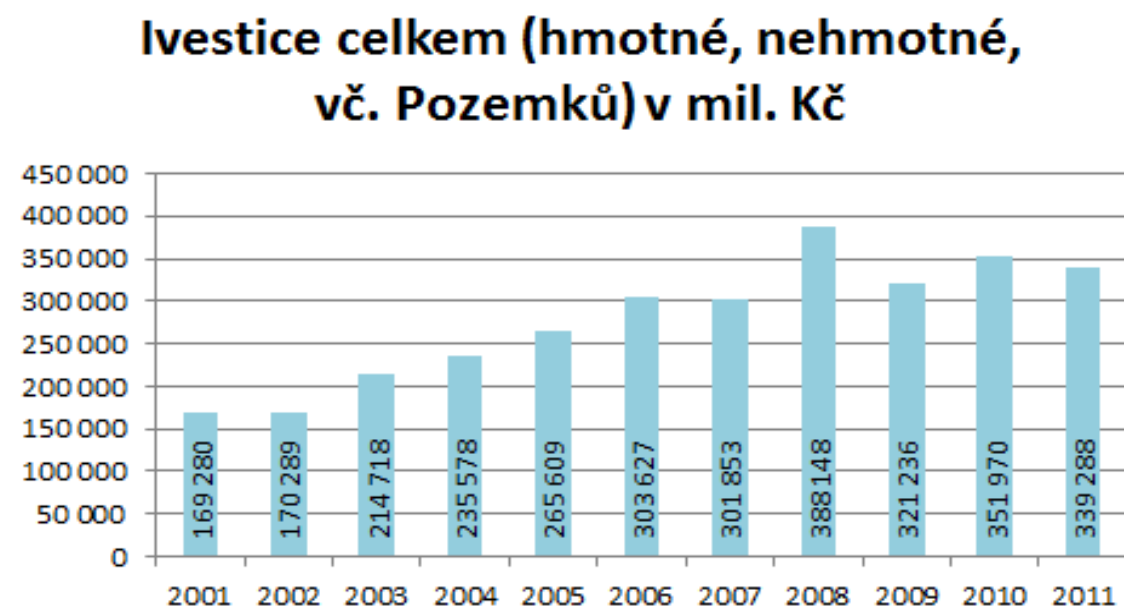

(Zdroj: upraveno podle [34])

3.6. Investiční činnost malých a středních podniků

Jak je vidět na grafickém znázornění, velikost investic se za uvedených deset let zvýšila dvakrát. V období krize v roce 2009 došlo k jejich poklesu, v dalších letech však dochází opět k růstu.

Graf 4 - Investiční činnost malých a středních podniků v ČR

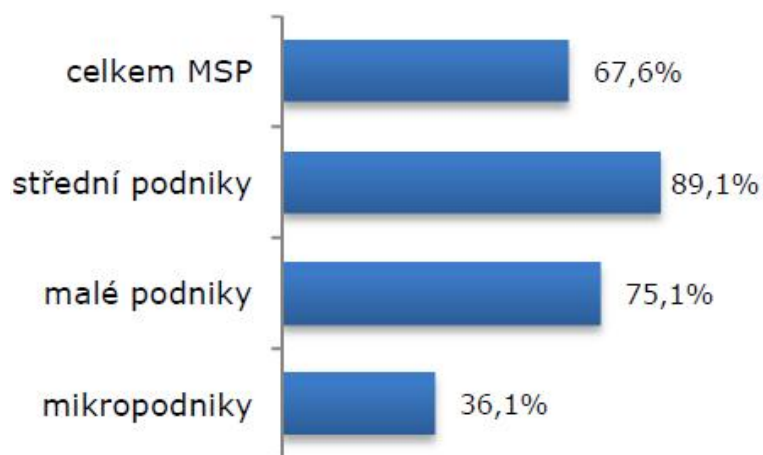
(Zdroj: upraveno podle [34])

3.7. Podíl MSP na poskytnuté podpoře ze zdrojů EU

Tento ukazatel vyjadřuje v podstatě úspěšnost malých a středních podniků v dotačních programech vypsanych Evropskou unií v roce 2012. Je zde vidět významný podíl MSP na celkovém počtu všech ekonomických subjektů, který znamená pozitivní vývoj s dopady na posilování konkurenceschopnosti.

Podíly podniků, které získaly podporu ze strukturálních fondů EU k datu 31. 12. 2012, jsou naznačeny na grafu 5.

Graf 5 - Podíl MSP v ČR, které získaly podporu ze strukturálních fondů EU

(Zdroj: [34])

4 MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKÁNÍ V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI

V Královéhradeckém kraji je v posledních letech zaznamenáván růst podnikatelských aktivit středních podniků zejména v oborech zpracovatelského průmyslu, které mají své místo i na mezinárodních trzích. Malé podniky jsou na tom hůře a to především díky ne příliš příznivému podnikatelskému prostředí. Legislativní požadavky jsou pro malé a drobné podnikatele příliš komplikované a potíže jim činí i komunikace s veřejnými institucemi státní správy a samosprávy.

Dalšími vlivy, které brání v Královéhradeckém kraji rozvoji malého a středního podnikání, jsou územní rozdíly mezi dílčími teritorii. Dopravní síť je dostatečně rozvinutá v příměstských oblastech, v případě vzdálenějšího venkova však vznikají potíže s dojezdy do zaměstnání. Toto tvrzení dokazuje i informace uvedená v královéhradeckém strategickém dokumentu o tom, že čtvrtina malých a drobných podnikatelů je soustředěna přímo nebo v blízkosti krajského města. Dalšími krajskými středisky, kde podnikatelé nejčastěji provozují svou činnost, jsou města Náchod, Trutnov a Jičín. (SRK, 2007, s. 18)

Pracovníci Královéhradeckého kraje, kteří se zabývají problematikou rozvoje podnikatelského prostředí, vidí jako další zásadní problém nedostatečnou komunikaci malých a středních podniků v oblasti výzkumu a vývoje. Pokud by se podařilo tento hendikep odstranit, podnikatelské subjekty by více prosperovaly, což by přineslo i pozitivní vliv na celou regionální konkurenceschopnost. (KHK, 2012)

4.1. Podpora podnikání v Královéhradeckém kraji

V Královéhradeckém kraji probíhá podpora malého a středního podnikání na úrovni krajské správy, která je pro tuto činnost hlavní institucí. Kraj na podpoře aktivně spolupracuje s dalšími partnery, kterými jsou Hospodářská komora Královéhradeckého kraje, agentura CZECHINVEST, Technologické centrum Hradec Králové a Centrum evropského projektování.

Všechny negativní dopady, které má pro kraj popsána situace malých a středních podnikatelů v Královéhradeckém kraji, jsou východiskem pro tvorbu prioritních opatření, která je mají eliminovat.

4.2. Rada pro výzkum, vývoj a inovace Královéhradeckého kraje

Kraj si je vědom přínosu již fungujících klastrů pro regionální rozvoj a proto je jedním ze záměrů kraje podporovat jejich další rozvoj a motivovat vhodné malé a střední podniky k partnerské spolupráci. Královéhradeckým krajem byla za tímto účelem v roce 2007 založena instituce odpovědná za rozvoj v této oblasti - Rada pro výzkum, vývoj a inovace Královéhradeckého kraje (RVVI), která:

- je zpracovatelem nezávislých strategických dokumentů,
- je předkladatelem návrhů a podkladů orgánům státní správy a samosprávy,
- má za úkol podporovat spolupráci organizací na výzkumu a vývoji v kraji,
- v oblasti výzkumu, vývoje a inovací zastává roli poradního týmu pro vedení kraje.

Členové rady, která se schází dvakrát ročně, jsou zástupci krajského úřadu, hospodářské komory, některých významných podniků v kraji a vzdělávacích zařízení.

Podle dat získaných z Českého statistického úřadu bylo v roce 2011 vloženo v rámci podnikatelského sektoru do inovací přibližně 1 205 mil. Kč. Podnikatelský sektor se tak podílí na celkových nákladech na VaV 72%. Na celkových výdajích ČR činí podíl 3%. (ČSÚ, 2012)

4.3. Krajské programové dokumenty

Aby podpora malých a středních podnikatelů probíhala systematicky a efektivně a zároveň byl zajištěn i přínos ve formě pozitivních dopadů podnikatelského rozvoje na regionální konkurenceschopnost, jsou ve spolupráci kraje a jeho partnerských společností zpracovány odborné programové dokumenty. Ve strategickém dokumentu jsou definovány obecné cíle, které jsou v souvisejícím programovém dokumentu konkrétně rozpracovány.

Strategie rozvoje kraje 2006 – 2015

Strategický dokument je rozdělen celkem na čtyři prioritní oblasti:

- Podnikání a zaměstnanost
- Venkov a zemědělství
- Lidské zdroje
- Infrastruktura

Podnikání a zaměstnanost je první řešenou strategickou osou. Jak je uvedeno přímo v tomto dokumentu, na jeho zpracování se podílí i odborníci z podnikatelské sféry, čímž je

zajištěn „erudovaný, rovnocenný a vyvážený dialog.“ (SRK, 2007, s. 15) Hlavní uvedenou prioritou je zde zkvalitňování podnikatelského prostředí za účelem zvyšování konkurenceschopnosti regionu. Důraz je přitom kladen na využívání ekologicky hospodárných zdrojů a snižování energetické náročnosti produkce. Strategie rozvoje kraje se kromě podnikatelské sféry zaměřuje i na související veřejné a vzdělávací faktory, bez kterých by rozvoj podnikatelského prostředí nebylo možno ovlivnit.

Přímou vazbu má tato osa na další prioritní oblasti: trh práce, cestovní ruch a zaměstnanost. (SRK, 2007, s. 59)

Jak bylo naznačeno v úvodu kapitoly, na obecný strategický dokument navazuje dokument Program rozvoje kraje, který byl vypracován na období let 2011 - 2013.

Program rozvoje kraje 2011 – 2013 – podpora malých a středních podniků

Program rozvoje Královéhradeckého kraje je vypracován pro kraj Centrem evropského projektování, které je krajem vlastněno a zřízeno speciálně pro oblast zpracování zadaných rozvojových projektů.

V dokumentu Program rozvoje kraje na období let 2011 - 2013 je podpora malých a středních podniků rozebrána jako Priorita I. Dále se přímo podpory malých a středních podnikatelských subjektů týká „I. A. I. Opatření: Rozvoj podnikatelských subjektů a jejich inovačních aktivit“ (CEP, 2010, s. 12), kde je uvedeno, že důležitá je podpora nejen jejich konkurenceschopnosti a inovačních projektů, ale také propagace a motivační oceňování nejlepších z nich. Jak mají podpůrné aktivity konkrétně vypadat, je zde uvedeno pod hlavičkou „realizační nástroje opatření“, jejich obsah je citován přímo z Programu rozvoje kraje:

- *„Podpora aktivit souvisejících s oceňováním perspektivních firem (z hlediska jejich inovativního přínosu, progresivních technologií, zvyšování zaměstnanosti, používání ekologických materiálů, technologií apod.)*
- *Podpora perspektivních firem při využití existujícího světového průmyslového vlastnictví při tvorbě inovací a při průmyslově-právní ochraně nově vzniklých řešení*
- *Podpora projektů začínajících podnikatelů*
- *Podpora zvýšení konkurenceschopnosti podnikatelských subjektů (např. pořízení strojů, technologií, informačních a znalostních systémů, atd.)*

- *Podpora zavádění inovací včetně podpory ochrany duševního vlastnictví*
- *Podpora investičních pobídek na území kraje*
- *Podpora propagace firem (např. na výstavách a veletrzích)*“ (CEP, 2010, s. 10)

Financování realizace naplánovaných opatření probíhá z velké části ze strukturálních fondů Evropské unie.

5 ANALÝZA VLIVU MALÉHO A STŘEDNÍHO PODNIKÁNÍ NA KONKURENCESCHOPNOST KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE

Analýza dopadů malého a středního podnikání na konkurenceschopnost kraje je prováděna regiony soudržnosti pomocí výpočtu tzv. indexu konkurenceschopnosti regionu (RCI). Právě index konkurenceschopnosti je v této práci původem myšlenky zpracovat analýzu vlivu malého a středního podnikání na regionální konkurenceschopnost.

5.1. Index konkurenceschopnosti regionu

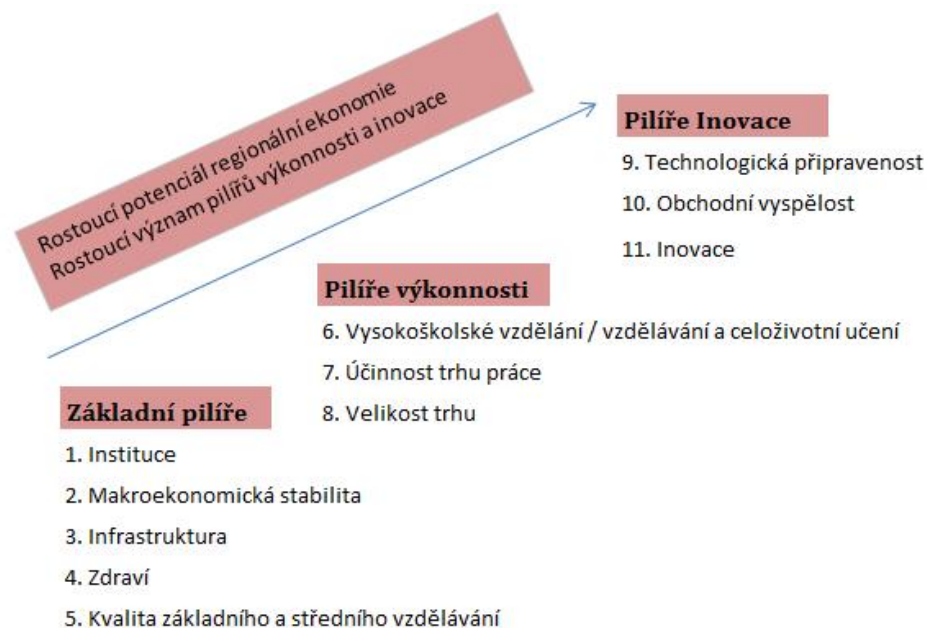
Index konkurenceschopnosti je souhrnná charakteristika určité územní ekonomiky. Poprvé byl publikován autory Jeffreyem Sachsem a Johnem McArturem ve Zprávě o globální konkurenceschopnosti 2001 – 2002. (Klvačová, 2005, s. 31) Uvedená data dokládají, že jde o poměrně novodobý nástroj hodnocení konkurenceschopnosti.

Posuzování konkurenceschopnosti na základě RCI probíhá ve dvou úrovních.

První úroveň zahrnuje konkurenceschopnost v rámci zemí EU – regiony NUTS1 (celý název zní „*EU Regional Competitiveness Index*“ (RCI, 2010, s. 8)). Výpočet RCI na této úrovni je v kompetenci Evropské komise. Na základě metodiky, kterou za tímto účelem nechala Evropská komise zpracovat, bylo definováno 11 základních pilířů, které byly vybrány dle odborné literatury a na základě názorů expertů a s ohledem na dostupnost dat. (JRC European Commission, 2010)

Druhá úroveň porovnává menší územní celky v rámci konkrétních zemí – v České republice NUTS2 nebo NUTS3. Výpočet indexu konkurenceschopnosti mezi územními celky České republiky probíhá pomocí metodiky zpracované Ministerstvem pro místní rozvoj na podkladě dokumentu, který vydala Evropská komise. V případě druhé úrovně však nelze porovnávat hodnoty totožných ukazatelů, jako v první úrovni. Některé pilíře totiž v menším měřítku postrádají význam, který mají v případě porovnávání zemí.

Jak bylo uvedeno výše - metodika zpracovaná Evropskou komisí představuje první úroveň, posuzující index konkurenceschopnosti mezi nejrozsáhlejšími (a také nejrozdílnějšími) územními jednotkami – státy v rámci Evropské unie. Na obrázku 1 je naznačen všeobecný rámec, z něhož vychází většina ostatních tematických dokumentů.

Obrázek 1 - RCI obecný rámec

(Zdroj: upraveno podle [31])

Pilíře pro hodnocení indexu regionální konkurenceschopnosti tvoří jeho vnitřní strukturu.

Protože některé pilíře v menším měřítku (NUTS2 a NUTS3) postrádají význam, který může být důležitý v případě porovnávání zemí (NUTS 1), podle české metodiky RCICZ (RegioPartner, 2011) je pro analýzu České republiky použito pouze osm pilířů ze všech výše uvedených jedenácti, v různých analytických dokumentech, které se výpočtem RCI zabývají, se však počty vybraných pilířů mohou měnit. V rámci hodnocení vlivu malého a středního podnikání na konkurenceschopnost Královéhradeckého kraje je pro tuto práci jako opora využít metodický dokument s názvem Index regionální konkurenceschopnosti krajů a regionů soudržnosti ČR (RRRSJ, 2011), který byl zpracován Regionální radou regionu soudržnosti Jihovýchod za účelem přípravy na další programové období. Tento metodický dokument obsahuje výpočty deseti vybraných pilířů, na podkladě zmíněného základního dokumentu, který zpracovala Evropská komise.

Pro zpracování vlastní analýzy dopadů malého a středního podnikání na konkurenceschopnost regionu bylo vybráno pět pilířů ze základní struktury regionální metodiky (RRRSJ, 2011), na které může mít sféra MSP nějaké dopady. Z původních jedenácti pilířů, které jsou analyzovány v rámci výpočtu indexů konkurenceschopnosti,

byly odstraněny oblasti týkající se infrastruktury, zdravotnictví, vzdělávání a institucí, protože jejich posuzování z hlediska MSP zde není relevantní.

Tato práce není zaměřena přímo na výpočet indexu konkurenceschopnosti. Řeší míru vlivu sektoru malého a středního podnikání na vybrané složky. Pro vyhodnocení dopadů zmíněného sektoru bylo vybráno pět oblastí:

- Makroekonomická stabilita (podíl MSP na HDP, tvorba hrubého fixního kapitálu)
- Efektivita trhu práce (zaměstnanost v MSP)
- Technologická připravenost (MSP v oboru ICT)
- Sofistikovanost podnikání (MSP v náročných a hi-tech oborech)
- Inovace (Investice do VaV, počty validovaných patentů)

V rámci analýzy jsou pro vybrané pilíře sestaveny tabulky hodnot, které byly vytvořeny autorkou na základě dat získaných z webových stránek Českého statistického úřadu, Královéhradeckého kraje, Ministerstva průmyslu a obchodu a Ministerstva pro místní rozvoj. Informace, které byly dále zapotřebí k určení vlivu MSP na konkurenceschopnost regionu, jsou ze zdrojových hodnot dopočítány.

Sestavené tabulky nejsou utvářeny za stejná období, některé z nich mají větší časové rozpětí. Každá z analyzovaných položek však obsahuje data minimálně za období let 2008 – 2010. Právě z tohoto rozpětí let (aby nedošlo ke zkreslení v rámci chronologického nesouladu) je pro vyhodnocení vypočítán aritmetický průměr u každého z hodnocených ukazatelů, kterým je prezentován výsledek. Hodnoty v některých tabulkách, které časově přesahují stanovené minimální období, slouží k určení celkového trendu ukazatelů.

Použití některých dat (resp. odborných odhadů), která ČSÚ nezahrnul do svých šetření, bylo konzultováno v rámci expertního pohovoru s pracovníci této instituce.

5.2. Pilíř Makroekonomická stabilita

Vliv MSP na makroekonomickou stabilitu regionu je první hodnoceným ukazatelem, ve kterém je posuzován podíl MSP na HDP a na tvorbě fixního kapitálu.

V tabulce 2 je vidět, že Královéhradecký kraj se na celkovém HDP České republiky v roce 2011 podílel 5% a v předchozím období je zde vidět mírný vzestup hodnot tohoto ukazatele. Královéhradecký kraj navíc patří mezi regiony, jejichž roční hodnota HDP stoupá nejrychleji, jak je vidět v tabulce 4, která je sestavena pro rok 2010.

Tabulka 2 - Statistická makroekonomická data

Pilíř Makroekonomická stabilita	Měřicí jednotka	2007	2008	2009	2010	2011
HDP v ČR	Kč	3 662 573	3 848 411	3 758 979	3 799 547	3 462 434
HDP v KHK	Kč	166 175	173 544	172 623	174 959	174 701
Podíl KHK na HDP ČR	%	4,54	4,51	4,59	4,60	5,05
Podíl MSP na HDP v ČR	%	35,76	37,73	34,31	36,06	36,20
HDP vytvořeno MSP v ČR	Kč	1 309 736	1 452 005	1 289 706	1 370 117	1 253 401
Účetní přidaná hodnota MSP v ČR	mil Kč	1 278 723	1 392 041	1 235 811	1 257 673	1 318 541
Investiční výdaje MSP v ČR	mil Kč	301 853	388 148	321 236	351 970	336 438
Výkony MSP v ČR	mil Kč	3 951 875	4 501 879	3 894 009	4 001 789	4 037 176

(Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z [18] a [34])

V tabulce 2 jsou uvedena zjištěná data, ze kterých je následně dopočítán podíl MSP na HDP ČR. Při dohledávání dat, která by udávala podíl MSP na HDP pouze v Královéhradeckém kraji, byl proveden expertní pohovor s pracovnící ČSÚ. Na základě výsledných doporučení je Královéhradeckému kraji pro tuto analýzu přiřazena stejná podílová procentní hodnota, jako je tomu v rámci České republiky. Důvodem pro nutný odhad je podle ČSÚ fakt, že šetření, z něhož by vyplynul přesný podíl MSP na HDP v rámci územních jednotek NUTS3, nebylo dosud provedeno.

Tabulka 3 - Makroekonomické ukazatele v krajích v roce 2010

Kraj	Hrubá přidaná hodnota (mil.Kč)	Hrubý domácí produkt (mil.Kč)	HDP na 1 obyvatele (Kč)	Hrubý domácí produkt v s.c.(%)	Tvorba hrubého fixního kapitálu (mil.Kč)
Česká republika	34 289 652	37 995 472	3 612 682	102,52	9 325 242
Hlavní město Praha	8 815 492	9 768 222	7 803 802	103,22	2 648 492
Středočeský kraj	3 604 212	3 993 732	3 176 702	102,32	841 922
Jihočeský kraj	1 768 782	1 959 942	3 072 442	101,52	500 862
Plzeňský kraj	1 648 942	1 827 152	3 194 192	103,92	447 442
Karlovarský kraj	722 462	800 542	2 602 382	97,82	226 332
Ústecký kraj	2 209 612	2 448 412	2 929 432	98,12	877 102
Liberecký kraj	1 085 622	1 202 952	2 737 192	104,72	241 192
Královéhradecký kraj	1 578 952	1 749 592	3 156 422	103,42	303 802
Pardubický kraj	1 362 202	1 509 422	2 920 842	104,22	337 182
Vysočina	1 356 672	1 503 292	2 920 142	101,22	310 872
Jihomoravský kraj	3 517 702	3 897 872	3 381 322	101,62	916 682
Olomoucký kraj	1 590 372	1 762 252	2 746 392	103,32	469 922
Zlínský kraj	1 609 392	1 783 322	3 020 232	101,72	329 572
Moravskoslezský kraj	3 419 262	3 788 792	3 043 842	104,42	873 892

(Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z [21])

Druhým hlediskem pro posouzení vlivu MSP na konkurenceschopnost regionu z makroekonomické perspektivy je podíl na tvorbě hrubého fixního kapitálu, jehož průběh je zachycen v tabulce 4. Ve sledovaném období vzrostl podíl Královéhradeckého kraje na tomto ukazateli v České republice o 0,4%. Region se s touto hodnotou pohybuje na průměrné pozici vzhledem k ostatním krajům.

Tabulka 4 - Tvorba hrubého fixního kapitálu v ČR

Tvorba hrubého fixního kapitálu						
	v mil. Kč			v %		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Česká republika	1031182	926081	932524			
Hlavní město Praha	345396	282195	264849	33,5	30,5	28,4
Středočeský kraj	91045	81253	84192	8,8	8,8	9,0
Jihočeský kraj	42957	46795	50086	4,2	5,1	5,4
Plzeňský kraj	42823	55144	44744	4,2	6,0	4,8
Karlovarský kraj	20804	19148	22633	2,0	2,1	2,4
Ústecký kraj	67611	70432	87710	6,6	7,6	9,4
Liberecký kraj	32989	23122	24119	3,2	2,5	2,6
Královéhradecký kraj	30042	32167	30380	2,9	3,5	3,3
Pardubický kraj	36446	28318	33718	3,5	3,1	3,6
Kraj Vysočina	29590	33126	31087	2,9	3,6	3,3
Jihomoravský kraj	109592	92271	91668	10,6	10,0	9,8
Olomoucký kraj	39830	49145	46992	3,9	5,3	5,0
Zlínský kraj	34872	29588	32957	3,4	3,2	3,5
Moravskoslezský kraj	107187	83377	87389	10,4	9,0	9,4

(Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z [22])

Podle informací získaných od pracovnice ČSÚ se malé a střední podniky na tvorbě fixního kapitálu v ČR podílely v letech 2008 – 2010 takto:

Tabulka 5 - Podíl MSP na HFK v ČR v mil. Kč

Podíl ekonomických subjektů na tvorbě hrubého fixního kapitálu			
	2008	2009	2010
MSP v ČR v mil. Kč	613553	552870	585625
podíl MSP v %	59,5	59,7	62,8
podíl VP v %	40,5	40,3	37,2

(Zdroj: vlastní zpracování)

Shrnutí pilíře:

Pro posouzení jsou v tomto pilíři vypočítány hodnoty, které ukazují míru vlivu malého a středního podnikání na regionální konkurenceschopnost. Po ověření informací u kompetentního pracovníka ČSÚ lze říci, že malé a střední podniky se na HDP Královéhradeckého kraje podílí průměrně z 36,03%, stejně jako je tomu v případě podílu MSP v ČR.

Na tvorbě hrubého fixního kapitálu se malé a střední podniky podílí na celkové hodnotě v regionu průměrně z 60,66%.

Z uvedených výsledků vyplývá, že sektor malého a středního podnikání v Královéhradeckém kraji nakupoval v letech 2008 - 2010 fixní aktiva ve větší míře, než velké podniky, z čehož lze usoudit, že došlo ke zvyšování inovačního potenciálu a významnějšímu přispění k regionální konkurenceschopnosti.

5.3. Pilíř Efektivita trhu práce

Při hodnocení dopadů malého a středního podnikání na konkurenceschopnost regionu jsou v tomto pilíři uváděny hodnoty ukazatelů - míra registrované nezaměstnanosti, počet uchazečů o zaměstnání připadajících na jedno volné pracovní místo, nebo podíl malého a středního podnikání na zaměstnanosti v kraji a ve státě. Posuzovány jsou změny počtu malých a středně velkých ekonomických subjektů za dané období. Analýza má za úkol určit jak trend, tak podíl zaměstnanosti v rámci malého a středního podnikání na celkovém stavu v regionu a výsledkem je vliv na trh práce. V tabulce 6 jsou uvedeny hodnoty jednotlivých ukazatelů za období 2007 – 2011. Na zjištěných hodnotách jsou vidět dopady krize v roce 2009, kdy došlo k růstu nezaměstnanosti a snížení počtu malých a středních podniků. V roce 2011 je zaznamenán opětovný mírný růst v oblasti zaměstnanosti v MSP, což znamená jednoznačně pozitivní vývoj.

Pro výpočet zaměstnanosti v sektoru MSP v Královéhradeckém kraji bylo použito procento, kterým se podílí MSP na celkové celostátní úrovni a to z důvodů nedostupnosti přesných regionálních dat na statistických portálech (jde o stejný důvod jako u HDP MSP v regionu). V posledních letech se tento podíl pohybuje nad hranicí 50%.

Důležitým opěrným bodem v analýze je skutečnost, že celkový počet ekonomických subjektů v České republice je tvořen z 99,8% sektorem malého a středního podnikání, jak je uvedeno totožně např. v odborné práci *Srovnání vývoje MSP v České republice a na Slovensku* (Piačková, 2011, s. 4), v dokumentu *Specifika malých a středních podniků v ČR a EU* (Chládková, 2010, s. 162), nebo v dokumentu *Malé a střední podniky jako žadatelé/příjemci ze SF /FS a národních zdrojů* (MMR, 2012, s. 3).

Tabulka 6- Trh práce

Pilíř Efektivita trhu práce	Měřicí jednotka	2007	2008	2009	2010	2011
Uchazeči o zaměstnání v KHK	osoby	14 499	14 728	23 373	24 678	22 185
Volná pracovní místa v KHK	místa	5 329	4 052	1 333	1 365	1 624
Počet zaměstnanců celkem v KHK	osoby	260 558	263 324	257 742	260 540	253 993
Počet uchazečů na 1 PM v KHK - přepočteno	osoby	2,72	3,63	17,53	18,08	13,66
Míra registrované nezaměstnanosti v KHK	%	4,70	4,81	7,97	8,37	7,49
Počet zaměstnaných v ČR	tis. osob	5 086	5 204	5 111	5 059	5 072
Počet zaměstnaných v MSP v ČR	tis. osob	2 477	2 547	2 565	2 632	2 722
Podíl zaměstnaných v MSP na celkovém počtu	%	48,70	48,95	50,20	52,03	53,67
Počet MSP v KHK	subjekty	127 318	130 283	129 140	132 158	134 420
Počet registrovaných subjektů v KHK celkem	subjekty	127 573	130 544	129 399	132 423	134 689
Počet zaměstnaných v MSP v KHK	osoby	126 883	128 888	129 374	135 566	136 322

(Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z [21])

Ze zjištěných dat vyplývá, že od kritického roku 2009 se počty ekonomických subjektů opět mírně zvyšují. V důsledku toho vznikají i nová pracovní místa a nezaměstnanost pomalu klesá, ačkoliv stále je počet nezaměstnaných oproti letům 2007 a 2008 výrazně nižší.

Sektor malého a středního podnikání se však nevyvíjí rovnoměrně – existují zde rozdíly mezi mikropodniky a středně velkými firmami. V současné době dochází ke změnám ve struktuře MSP podle tehdejšího prezidenta HKČR z těchto důvodů:

„Přínos drobných podniků (do deseti zaměstnanců) je v tuzemsku významný a rostoucí, dokonce významnější než v jiných zemích. Na druhou stranu platí opak pro tzv. malé firmy (do 50 zaměstnanců), jejichž počet klesá. Zjistil to Český statistický úřad. „Mikropodniky jsou pružnější, dokáží lépe reagovat na potřeby zákazníka. Osvojily si clientský přístup, využívají mezer na trhu, kam se velké firmy nedostanou. Svě místo upevňují tedy především díky tomu, že o jejich pozice nemají velké firmy zájem,“ uvedl prezident Hospodářské komory ČR Jaromír Drábek. Totéž však podle něho nelze říci o středně velkých subjektech, jejichž zakázky jsou zajímavé i pro velké společnosti. „V konkurenčním boji pak častěji vítězí právě tyto firmy a menší subjekty musí ustoupit. To se projevuje v jejich výkonnosti, respektive klesajícím počtu.“ (ČHK, 2009)

Shrnutí pilíře:

Existence malých a středních podniků má na zaměstnanosti v regionu nadpoloviční podíl - 50,39%. Analyzovaná výsledná hodnota odpovídá průměrnému podílu zaměstnaných osob v malých a středních podnicích proti obsazeným pracovním místům v kraji celkem. Analyzované období je totožné s ostatními pilíři, tj. 2008 - 2010.

5.4. Pilíř Technologická připravenost

Technologická připravenost je obecně definována z různých hledisek odlišně vzhledem k účelu, který má naplňovat. Pokud je zapotřebí hodnotit např. vzdělanostní strukturu obyvatelstva kraje, může být jako technologická připravenost hodnocen počet ICT odborníků, kteří jsou absolventy regionální univerzity s tímto zaměřením a zároveň se v tomto oboru živí. Pro výpočet vlivu malého a středního podnikání na regionální konkurenceschopnost je zde jako technologická připravenost hodnocen podíl MSP v oboru ICZ v Královéhradeckém kraji.

V tabulce je uveden podíl sféry malých a středních podniků provozujících činnost zahrnutou do oboru ICT jednak na celkovém počtu všech podnikatelských subjektů a jednak na celkovém počtu MSP v České republice. Data pro Královéhradecký kraj jsou k dispozici ve Veřejné databázi ČSÚ.

Tabulka 7 - Počet ekonomických subjektů v sektoru ICT

Počet ekonomických subjektů v sektoru ICT					
	2007	2008	2009	2010	2011
Celkem	30544	31780	33288	33058	32443
malé podniky	30183	31412	32937	32702	32084
střední podniky	294	296	283	290	285
velké podniky	67	72	68	66	74
Podíl MSP na podnicích v ICT celkem v ČR v %	99,78	99,77	99,80	99,80	99,77
Podíl MSP v ICT na MSP celkem v ČR v %	2,95	3,04	3,09	3,02	2,94
Podíl MSP v ICT na MSP v KHK v %	23,94	24,34	25,72	24,96	24,08

(Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z [20])

Shrnutí pilíře:

Ve vybraném období činil průměrný podíl MSP provozujících činnost v oboru ICT na celkovém počtu malých a středních podnikatelských subjektů celkem 3,05%. Pro posouzení vlivu MSP na regionální konkurenceschopnost z hlediska technologické připravenosti je zde vypočítán průměr podílů MSP v oboru ICT na celkovém počtu subjektů v Královéhradeckém kraji za vybrané období. Tato průměrná hodnota činí 25,01%.

5.5. Pilíř Sofistikovanost podnikání

Tento pilíř hodnotí podíl zaměstnanosti sektoru malého a středního podnikání v sofistikovaných, tzn. znalostně náročných, oborech. V rámci označení sektoru high-tech v Odvětvové klasifikaci ekonomických činností byla pro tuto analýzu hodnocena data ze sekce „K“ (podnikatelské činnosti), ze kterých byla vybrána pouze data s označením sub sekce 72 (činnosti v oblasti výpočetní techniky) a 73 (výzkum a vývoj), které zahrnují právě sektor znalostně náročných odvětví.

Původním záměrem bylo hodnotit tento pilíř podle modernější klasifikace ekonomických odvětví CZ-NACE, bohužel data tohoto ukazatele jsou na ČSÚ k dispozici až od roku 2009 a pro tuto práci je zapotřebí, pro porovnání všech pilířů, znát data v rozsahu let 2008 – 2010. Proto byl tento ukazatel nahrazen daty z velmi podobných odvětví, která jsou uváděna v rámci OKEČ.

Tabulka 8 uvádí počty znalostně náročných oborů v České republice a v Královéhradeckém kraji. Jednotlivé podíly jsou klíčovými pro hodnocení tohoto pilíře.

Tabulka 8 – Analýza sektoru High-tech dle OKEČ

High-tech sektor dle OKEČ					
	2006	2007	2008	2009	2010
Celkem high-tech subjektů v ČR	41 921	43 928	40 010	39 211	43 928
High-tech MSP v ČR	29 795	31 527	33 028	34 733	34 636
Podíl high-tech MSP v ČR v %	71,07	71,77	82,55	88,58	78,85
High-tech subjekty v KHK	1897	1866	1798	1818	1887
High-tech MSP v KHK	-	-	995	1053	1095
Podíl high-tech MSP na počtu celkem v KHK v %			55,34	57,92	58,03

(Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z [19])

Shrnutí pilíře:

Vyhodnocení tabulky ukázalo, že v Královéhradeckém high-tech obory v kraji zahrnuje malé a střední podnikání z více než poloviny. Průměrem za analyzované období je hodnota 57,1%.

5.6. Pilíř Inovace

V rámci tohoto pilíře konkurenceschopnosti jsou analyzovány dopady MSP na pozici Královéhradeckého kraje v inovační oblasti. Hlavními ukazateli zde jsou míra investic do výzkumu a vývoje a posouzení počtu validovaných patentů.

V tabulce 9 je uvedeno, kolik investic bylo do oblasti výzkumu a vývoje investováno v letech 2007 – 2010. Celostátní poměr investic malých a středních podniků činí za toto období průměrně 36,68%. V případě výpočtu tohoto ukazatele pro Královéhradecký kraj je zde využito stejného předpokladu, jako je tomu u odhadu podílu HDP v tomto regionu – tj. že podíl investic v celostátním měřítku je přibližně stejný, jako podíl na investicích v Královéhradeckém kraji. Proto je v tomto případě hodnocen průměr 36,7%.

Tabulka 9 - Investice do výzkumu a vývoje

Investice do výzkumu a vývoje v MSP				
	2007	2008	2009	2010
Celkem ČR v mil Kč	33620	33486	33218	36623
Malé podniky	3327	3570	4056	4125
Střední podniky	7762	8607	9004	9799
Velké podniky	22531	21308	20157	22699
Celkem v KHK v mil. Kč	1 268	1 213	1 651	1 568
Podíl sektoru MSP v % v ČR	32,98	36,36	39,32	38,02
Podíl KHK na ČR celkem v %	3,77	3,62	4,97	4,28

(Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z [19] a [34])

S investicemi do vědy, výzkumu a vývoje souvisí i výsledky, které jsou důležitým ukazatelem pro hodnocení konkurenceschopnosti regionu. Úspěchy jsou zde prezentovány počtem validovaných patentů, které byly za určený počet let uznány a jsou nadále používány jako přínosné prvky inovace.

V následujících dvou tabulkách jsou uvedeny počty patentů, které byly validovány v České republice v uvedeném období. Tabulka 9 udává jejich počet v období let 2006 – 2011 za celou ČR a v tabulce 10 jsou uvedeny počty, které byly podány ve stejném časovém rozpětí podnikateli ze sektoru malého a středního podnikání.

Tabulka 10 - Počet patentů celkem v ČR podle roku validace

Počet patentů v ČR celkem dle roku validace							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Celkem
Celkem	149	152	186	301	270	344	1403
Praha	46	45	49	77	84	95	396
Středočeský	14	16	23	41	35	37	165
Jihočeský	6	4	8	7	12	22	58
Plzeňský	5	13	12	8	9	11	57
Karlovarský	2	1	5	1	2	1	12
Ústecký	7	1	6	8	8	12	42
Liberecký	7	11	6	23	15	32	95
Královéhradecký	7	9	13	13	13	20	75
Pardubický	8	8	15	32	17	11	91
Vysočina	2	2	6	10	6	6	31
Jihomoravský	21	11	19	37	21	45	154
Olomoucký	7	12	4	17	14	14	68
Zlínský	1	4	9	11	14	13	52
Moravskoslezský	17	17	12	15	19	26	107

(Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z [17])

Tabulka 11 - Počet patentů MSP podle roku validace

Počet patentů podaných MSP dle roku validace							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Celkem
Celkem	48	41	47	39	54	60	290
Praha	15	9	17	14	20	17	92
Středočeský	9	6	4	4	8	5	36
Jihočeský	2	2	2	2	2	3	13
Plzeňský	3	1	7	0	2	3	16
Karlovarský	0	1	0	0	0	1	2
Ústecký	4	0	0	2	2	2	11
Liberecký	1	3	1	0	2	2	10
Královéhradecký	1	0	0	3	3	4	11
Pardubický	0	1	0	3	2	3	9
Vysočina	1	0	1	1	1	2	7
Jihomoravský	3	11	3	6	6	5	35
Olomoucký	3	2	2	1	3	5	15
Zlínský	2	1	3	0	1	2	9
Moravskoslezský	3	4	7	3	3	6	24

(Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z [17])

Jak je dále vidět v tabulce 10 – Královéhradecký kraj nepatří mezi regiony s nejvyšší četností validovaných patentů – podílí se na celostátní hodnotě z 4%. Celkový výsledek tohoto regionu je v rámci ČR podprůměrný, důvodem je jednoznačně nízká míra investic vkládaných do výzkumu a vývoje.

Tabulka 12 - Podíl MSP na celkovém počtu patentů v krajích

Podíl MSP na celkovém počtu patentů v ČR za období 2008 - 2010	
	%
Praha	23,16
Středočeský	21,86
Jihočeský	22,35
Plzeňský	28,19
Karlovarský	20,26
Ústecký	25,75
Liberecký	10,37
Královéhradecký	14,54
Pardubický	10,25
Vysočina	21,75
Jihomoravský	22,46
Olomoucký	22,63
Zlínský	17,59
Moravskoslezský	22,64

Podíl MSP na celkovém počtu patentů v ČR za období 2008 - 2010	
	%
Praha	24,22
Středočeský	15,44
Jihočeský	24,15
Plzeňský	31,67
Karlovarský	6,37
Ústecký	20,27
Liberecký	7,94
Královéhradecký	14,82
Pardubický	7,86
Vysočina	13,72
Jihomoravský	20,08
Olomoucký	16,92
Zlínský	10,60
Moravskoslezský	25,17

(Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z [17])

Shrnutí pilíře:

Na hodnotě investic, které Královéhradecký kraj vložil za analyzované období do výzkumu a vývoje, se sféra malého a středního podnikání na jeho území podílí průměrně z 36,7%. Celková hodnota investic do této oblasti, kterou tento region do VaV vynakládá, však nedosahuje ve vybraném období průměrně více než 5%. Z těchto údajů plyne potřeba zvýšení investic veřejného sektoru do tohoto oboru, aby mohlo být dosaženo vyšší míry regionální konkurenceschopnosti.

Výsledky v podobě počtu patentů odpovídá v porovnání s ostatními kraji právě nízké míře investic, které byly v analyzovaném období alokovány v sektoru vědy a výzkumu. Malé a střední podniky v Královéhradeckém kraji se řadí s výslednými 14,54% k těm s nejnižším podílem na celostátních počtech validovaných patentů. Průměrná hodnota 14,82% za uvedené období je posuzována jako vliv MSP na regionální konkurenceschopnost v tomto směru.

5.7. Vyhodnocení vlivu MSP na konkurenceschopnost regionu

5.7.1 Hodnocení analyzovaných ukazatelů

Vliv malého a středního podnikání na konkurenceschopnost Královéhradeckého kraje je v rámci výsledných hodnot jednotlivých ukazatelů souhrnně hodnocen takto:

Makroekonomická stabilita

Podíl MSP na HDP kraje 36,03%

Tvorba hrubého fixního kapitálu 60,66%

Efektivita trhu práce

Podíl MSP na zaměstnanosti 50,39%

Technická připravenost

Podíl MSP v oboru ICT 25,01%

Sofistikovanost podnikání

Podíl MSP na znalostně náročných oborech 57,10%

Inovace

Investice do výzkumu a vývoje MSP 36,68%

Počet validovaných patentů podaných MSP 14,82%

5.7.2 Komentář k výsledkům analýzy

Jak již bylo uvedeno dříve, pilíře byly analyzovány za období let 2008 – 2010. Nyní je zde využito i údajů, které jsou uváděny mimo toto rozpětí a to zejména pro posouzení vlivu v dalších letech.

Podíl malého a středního podnikání na HDP dosahuje 36%, což lze považovat za spíše nízkou hodnotu. V této oblasti se dostávají do popředí jako pohony ekonomiky spíše velké podniky jednak s vyšší mírou produkce na tomto území a jednak s vyšším objemem vývozu.

Tvorba hrubého fixního kapitálu je silnější stránkou malého a středního podnikání v Královéhradeckém kraji. Podle údajů z ČSÚ se na tomto ukazateli nejvíce podílí dovozy

a služby poskytované v oboru stavebnictví, které je v současné době podnikatelskou činností výhradně malých nebo středních firem.

Podíl sektoru malého a středního podnikání má na zaměstnanost v kraji zásadní vliv. Hodnota je vyšší než 50% a v dalších letech se dále zvyšuje (jak je vidět v tabulce 6).

Královéhradecký kraj disponuje 25% podniků, které patří do sektoru malého a středního podnikání a zároveň provozují svou činnost v oblasti ICT. Naprostou většinu tohoto podílu tvoří malé podniky, které zaměstnávají do 9 zaměstnanců. Důvod poměrně vysokého podílu je, že většina pracovníků v oblasti ICT je sice zaměstnána ve velkých společnostech, ale pouze jako outsourcovaná pracovní síla. V těchto případech drobní podnikatelé pracují na živnostenský list i pro několik velkých společností zároveň.

Poměrně významný podíl 57% má na konkurenceschopnosti regionu sektor malého a středního podnikání v rámci znalostně náročných oborů. Tato oblast z části zahrnuje i oblast technologické připravenosti, na základě zařazení do ekonomických ukazatelů OKEČ je však samostatně posuzována se zaměřením na výzkum a vývoj.

Ukazatel, který posuzuje míru investic do výzkumu a vývoje, vykazuje v oblasti MSP v regionu mezi pilíři průměrný podíl 36,68%. Tato hodnota souvisí i s výsledky pilíře Sofistikovanost podnikání, kde je vidět odpovídající podíl v oborech výzkumu a vývoje. Malé a střední podniky podle ČHK investují do této oblasti nejen za účelem vlastního inovačního růstu, ale také s úmyslem prodat výsledky vlastního VaV.

V počtu podaných a validovaných patentů podniky do 249 zaměstnanců však Královéhradecký kraj zaostává s podprůměrnou hodnotou necelých 15% proti celostátnímu průměru. Ve větší míře jsou patenty podávány veřejnými institucemi zaměřenými na VaV a univerzitami, které jsou v tomto směru hlavními konkurenty.

5.7.3 Vyhodnocení

Výsledky analýzy poukazují na velký význam malého a středního podnikání pro krajskou konkurenční pozici z hlediska schopnosti inovovat, držet krok s technologickými pokroky a neméně významným je také vliv na zaměstnanost. Tam, kde je poukazováno na nižší procentní body, lze spatřovat jisté rezervy, které je však pomocí vhodných strategických nástrojů možno v budoucnu postupně eliminovat a tím dosáhnout vyššího konkurenčního postavení jak samotných podniků, tak celkově Královéhradeckého kraje.

6 REGIONÁLNÍ SWOT ANALÝZA SE ZAMĚŘENÍM NA MSP

SWOT analýza poskytuje obraz vyhodnocených dat a navíc obsahuje doporučení, na které jednotlivé složky (podpora silných stránek, využití příležitostí, odstranění slabých stránek a eliminace hrozeb) je třeba se zaměřit, aby byl zajištěn trvalý rozvoj regionální konkurenceschopnosti.

Silné stránky lze v této analýze chápat jako výčet konkurenčních výhod Královéhradeckého kraje, na kterých se podílí i sektor malého a středního podnikání.

Silné stránky

Tradice v průmyslových oborech a oborech cestovního ruchu

Tradiční základna Královéhradeckého kraje je dána jednak výhodnou geografickou polohou tohoto území, zahrnující vysoký počet historických kulturních památek a díky horským oblastem zároveň poskytuje vhodné sportovní i turistické vyžití, a jednak díky historickým i současným průmyslovým tradicím. Na tomto území patří mezi tradiční především zpracovatelské obory, jako strojírenství, výroba plastů a potravinářský průmysl. Většina zainteresovaných společností v těchto oborech svým charakterem spadá do oblasti malého a středního podnikání.

Atraktivní prostředí pro podnikání

Východní Čechy a především krajské město Hradec Králové bylo vyhodnoceno statistikami jako nejatraktivnější oblast jak pro bydlení, tak pro podnikání. Silnou stránkou regionu je velký zájem o provozování podnikatelské činnosti jak v krajském městě, tak ve městech okresních, která jsou díky vybudované infrastruktuře s krajským městem dostatečně propojená, proto není pro velkou část obyvatelstva překážkou nutnost za prací dojíždět. Atraktivita prostředí souvisí také s výhodnou pozicí regionu z pohledu přeshraniční spolupráce s Polskem. Právě v rámci této přeshraniční spolupráce vznikl projekt CZEPLINN, zaměřující se na rozvoj komunikační platformy mezi těmito státy za účelem posilování inovací a transferu vyvinutých technologií.

Zaměstnanost v rámci MSP v kraji

Z provedené analýzy vyplynul významný podíl malého a středního podnikání na zaměstnanosti v Královéhradeckém kraji, proto je považován za jednu ze silných stránek krajské konkurenceschopnosti. Bohužel legislativní nastavení státního daňového systému podnikatele od zaměstnávání vyššího počtu lidí spíše odrazuje. Nadměrné daňové

povinnosti zaměstnavatelů jsou v této SWOT analýze zařazeny do hrozeb, pozitivním faktem však zůstává, že i přes státem vytvářené nepříznivé prostředí se meziročně zaměstnanost od roku 2009 v tomto kraji nesnižuje.

Zvyšující se příliv zahraničního kapitálu

V posledních letech vzrostl zájem zahraničních investorů o podniky v Královéhradeckém kraji a zejména o obory v tradičních odvětvích. Ze sektoru MSP jde především o středně velké firmy. Nejčastěji jde o zahraniční investice ze zemí EU (nejvíce z Německa) a z USA. Investoři zde nachází výhodnou pozici, poměrně levné rozvojové plochy a příznivého podnikatelského prostředí. (dle SRK, 2007, s. 20). Lepší spolupráce mezi tuzemskou podnikatelskou sférou a zahraničím bylo jednoznačně dosaženo v rámci odstranění bariér se vznikem Evropské unie.

Probíhající podpora MSP z dotačních fondů EU

Veřejná správa je zaměřena na podporu malého a středního podnikání ze strukturálních fondů Evropské unie. Počet příjemců dotací z oblasti MSP tvoří více jak polovinu z celkového počtu ekonomických subjektů v kraji. Podat žádost o evropskou dotaci lze v současné době elektronicky v rámci webové aplikace Benefit 7+. V případě, že je žádost odbornou komisí schválena, zbylé administrativní záležitosti mezi žadatelem a administrátorem probíhají prostřednictvím aplikace e-Account (dle Businessinfo.cz – Jak na evropské dotace?, 2009) – možnost podání žádosti je tedy dostupná pro naprostou většinu ekonomických subjektů. Soukromé malé a střední podniky jsou nejčastěji dotovány v rámci programu OPPI (Operační program podnikání a inovace), kde podíl poskytnutých dotací proti počtu podaných žádostí tvoří více než polovinu.

Velký počet vysokých škol v kraji

Konkurenceschopnost kraje je z velké části ovlivněna také přítomností velkého počtu vysokých škol, zaměřených na různá odvětví. Absolventi velmi často nacházejí uplatnění zejména ve znalostně náročných oborech, které z více než poloviny zahrnuje sektor malého a středního podnikání. Nejen v této oblasti roste počet odborně zaměřených absolventů – druhým nejčastějším odvětvím, o které mají absolventi zájem, je oblast IT. Královéhradecká univerzita navíc spolupracuje s malými a středními podniky v rámci klastru HIT (Hradecký IT klastr), tím je v regionu zajištěna kvalitní odborná základna budoucích IT expertů, zaměstnaných v sektoru MSP.

Slabé stránky

Nízká míra investic regionu z veřejných zdrojů

Vysoký podíl investovaných finančních prostředků sektoru malého a středního podnikání má významný vliv na míru investic celého regionu. Tato celková regionální hodnota však patří k nejnižším mezi ostatními kraji. Ke zvýšení konkurenceschopnosti celého regionu je zapotřebí stanovit vyšší míru investic do oblasti výzkumu a vývoje z veřejných zdrojů, aby mohl kraj učinit z oblasti VaV jednu ze svých konkurenčních výhod. Právě tato oblast totiž patří ke klíčovým z hlediska budoucího rozvoje.

Nízký podíl MSP na výsledcích výzkumu a vývoje v regionu

Malé a střední podniky v Královéhradeckém kraji vykazují v počtu validovaných patentů podprůměrné hodnoty vzhledem k počtům v ostatních krajích. Donutit podnikatele, aby vymýšleli nové patentní vzory není v silách regionálních institucí. Podporou by ale mohla být motivace, například ve formě vyhlášených mimořádných dotací za nově validované patenty. Tím může dojít nejen k větší snaze podnikatelů vyvíjet nové patenty, ale také k přilákání nadaných podnikatelů odjinud. Možné zvýšení počtu validovaných patentů by přispělo k regionální konkurenceschopnosti nejen možným zvýšením hodnot finančních ukazatelů, ale také posílením konkurenční výhody.

Výskyt „brownfields“ v kraji

V Královéhradeckém kraji se vyskytují objekty a místa, která jsou následkem zaniklých podnikatelských aktivit nevyužita, tzv. „brownfields“. Velmi často jde o území, které je nevyužitelné kvůli kontaminaci, nebo by pro vlastníka bylo příliš nákladné uvést pozemek do využitelného stavu. Jako brownfields jsou označeny i některé nevyužité budovy, jejichž regenerace je potenciální příležitostí pro podnikání ve výhodných částech městských oblastí. Mezi slabé stránky kraje jsou brownfields zařazena proto, že tato místa jsou krajem identifikována, ale stále většina z nich zůstává ve svém nevyhovujícím stavu dál díky nezájmu investorů. Pokud by se však do budoucna kraji podařilo najít finanční zdroje a objem investic by se zvýšil, daly by se brownfields hodnotit jako příležitost k regeneraci podnikatelského prostředí a tím ke zvýšení přílivu nových podnikatelů.

Nedostatečný důraz na rozvoj sebevzdělávání

Zejména živnostníci a podniky bez zaměstnanců cítí potřebu průběžného dalšího vzdělávání jen v malé míře. Výjimkou jsou obory, které obnovování kvalifikací a další

vzdělávání přímo vyžadují, jako VaV nebo IT. Naproti tomu živnostníci v řemeslných oborech, zaměstnanci v malých výrobních podnicích, nebo v malých pohostinstvích v naprosté většině případů mluví velmi omezeně cizími jazyky, nebo touto znalostí nedisponují vůbec.

Příležitosti

Zvyšování investic do výzkumu a vývoje

Zvýšení míry investovaných prostředků nejen do inovačních projektů, ale především do výzkumu a vývoje přinese vyšší konkurenceschopnost jak MSP, tak regionu. Výsledky výzkumu a vývoje lze kromě svého inovačního potenciálu využít komerčně, nebo k vlastnímu posílení podnikatelských inovací. Z provedené analýzy vlivu MSP na konkurenceschopnost regionu vyplývá možnost zvyšování investic do VaV z veřejných zdrojů.

Rozvoj síťové spolupráce MSP

V Královéhradeckém kraji jsou v současné době vytvořeny tři klastry, které jsou státem podporovány. Jde o Czech Stone Cluster, Hradecký IT klastr a OMNIPACK klastr výrobců obalů. Velkou příležitostí pro další rozvoj konkurenceschopnosti podniků i regionu v důsledku aktivní spolupráce malých a středních firem je navýšení počtu klastrů, které mohou být dále rozšířeny v rámci mezinárodní spolupráce. Podporou rozšíření síťové spolupráce lze dosáhnout vyšší výkonnosti malých a středních podniků a posílit tak konkurenceschopnost regionu.

Hrozby

Silná konkurence ze strany velkých podniků

Ačkoliv mají velké podniky proti těm malým a středním subjektům mnoho konkurenčních výhod, lze jim konkurovat identifikací a efektivním využitím pozitivních vlastností, kterými MSP disponují. Mezi takové patří např. flexibilita a rychlý způsob reakce na tržní změny, jsou zde možnosti navázání partnerství mezi oborově podobnými společnostmi, čímž se nejen zlepšují informační toky a předávání strategických zkušeností, lépe se dostávají do podvědomí zákazníků a také lze díky společenství dosáhnout lepší pozice na trhu. Tuto teorii však v praktické situaci nelze provést v krátkém časovém horizontu. Proto je považována za hrozbu – k jejímu odstranění je třeba, aby si MSP

uvědomily, že takto je třeba proti konkurenci velkých podniků začít podnikat kroky dříve, než se dostanou do kritické fáze životního cyklu.

Legislativní zátěž

Daňová politika státu je jedním z řídicích prvků rozvoje podnikatelských subjektů. Vláda by do budoucna měla brát v úvahu, že nadměrné daňové břemeno může mít zejména pro malé střední podniky i likvidační důsledky. Se státní politikou je možno bojovat jen velmi těžko, proto se některé společnosti, a zejména mikropodniky, uchylují často k umělé regulaci vykazované ziskovosti. V tomto důsledku jsou také zkreslovány údaje o ekonomické výkonnosti nejen podnikatelské sféry, ale také regionů a tím i státu. Navíc dochází k nekalým praktikám ze strany některých podnikatelů, jejichž ekonomická situace je díky nastavenému daňovému zatížení prakticky neúnosná – dochází k praktikování tzv. Švarc systému, nebo provozování části podnikatelské činnosti mimo výkaz v účetnictví (resp. daňové evidenci).

ZÁVĚR

Cílem diplomové práce je posouzení dopadů malého a středního podnikání na konkurenceschopnost regionu. Pro konkrétní analýzu byl vybrán kraj Královéhradecký.

Zpracování probíhalo ve dvou osách. Teoretické poznatky získané z odborné literatury poskytují základní přehled o řešeném tématu. Praktické zpracování analýzy pomocí získaných statistických dat umožňuje vyhodnotit danou problematiku.

Pro praktickou část práce tvoří základní platformu nástroj hodnocení konkurenceschopnosti regionů – Regional Competitiveness Index (RCI). Z jeho struktury jsem vybrala pět pilířů k hodnocení podle relevance z hlediska možného vlivu malého a středního podnikání: Makroekonomická stabilita, Efektivita trhu práce, Technologická připravenost, Sofistikovanost podnikání a Inovace.

Konkrétně jsou dopady malého a středního podnikání na regionální konkurenceschopnost podle míry vlivu a na základě vyhodnocených pilířů seřazeny takto:

Největší vliv malého a středního podnikání na konkurenceschopnost kraje vykazuje pilíř Efektivita trhu práce. V sektoru MSP je zaměstnána více než polovina obyvatelstva, proto jsem toto hledisko vyhodnotila jako nejdůležitější.

Se zaměstnaností souvisí také pilíř Sofistikovanost podnikání, který udává míru vlivu na konkurenceschopnost regionu prostřednictvím působení ve znalostně náročných oborech. Sektor MSP se na této oblasti, důležité pro rozvoj a inovace, podílí také z více než poloviny, což z mého pohledu povyšuje jeho důležitost v rámci tohoto hodnocení na druhou pozici.

Pilíř makroekonomická stabilita udává poměrně vysoký (nadpoloviční) podíl MSP na tvorbě hrubého fixního kapitálu. Dle mého názoru důležitějším ukazatelem je však podíl na HDP, ten vykazuje třetí nejnižší hodnotu, a proto jsem míru vlivu MSP na makroekonomickou stabilitu zařadila až na třetí pozici mezi pilíři.

Technologická připravenost zaujímá v žebříčku vlivů MSP na regionální konkurenceschopnost druhou nejnižší pozici. Na oblasti podnikání v informačních a telekomunikačních oborech se tento sektor podílí ze čtvrtiny. Přestože se tato míra vlivu řadí mezi nejnižší v rámci analýzy, vzhledem k silným konkurenčním výhodám velkých podniků v těchto oborech nehodnotím míru podílu MSP jako nedostatečnou.

Nejnižší výslednou míru vlivu MSP na konkurenceschopnost Královéhradeckého kraje vykazuje pilíř Inovace. Způsobeno je to především nižší tendencí MSP investovat prostředky do inovačních projektů, na rozdíl od podniků velkých. Z toho potom také vyvozují nízký podíl na počtu validovaných patentů, které byly podány v analyzovaném období malými a středními ekonomickými subjekty.

Práce je zakončena SWOT analýzou, která poskytuje přehled o hlavních faktorech, identifikovaných v rámci provázanosti prostředí tvořeného Královéhradeckým krajem a sektorem malého a středního podnikání. Silné stránky v této části jsou zároveň považovány za regionální konkurenční výhody.

Přínosem této práce pro mě bylo především získání širokého přehledu nad danou problematikou.

ZDROJE

Literatura

- [1] BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozš. V Praze: Karolinum, 2011, 342 s. ISBN 978-802-4619-743.
- [2] BRODSKÝ, Zdeněk a Michaela STRÍTESKÁ. *Malé a střední podnikání: distanční opora*. Vyd. 2. Pardubice: Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko-správní, 2010, 148 s. ISBN 978-80-7395-346-1.
- [3] FOLVARČNÁ, Andrea. *Malé a střední podnikání*. 1. vyd. Ostrava: Vysoká škola podnikání, a.s. v Ostravě, 2005. ISBN 80-86764-40-0.
- [4] KRABEC, Tomáš. *Oceňování podniku a standardy hodnoty*. Praha: GRADA, 2009. ISBN 978-247-2865-0.
- [5] STEJSKAL, Jan. *Průmyslové klastry a jejich vznik v regionech*. Praha: LINDE, 2011. ISBN 978-80-7201-840-6.
- [6] SRPOVÁ, Jitka. *Základy podnikání: teoretické poznatky, příklady a zkušenosti českých podnikatelů*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 427 s. ISBN 978-80-247-3339-5.
- [7] SYNEK, Miroslav. A KOLEKTIV. *Manažerská ekonomika*. 3. přepracované a aktualizované. Praha 7: GRADA, 2005. ISBN 80-247-0515-X.
- [8] VEBER, Jaromír a Jitka SRPOVÁ. *Podnikání malé a střední firmy*. 3. aktualizované a doplněné. Praha: GRADA, 2012. ISBN 978-80-247-4520-6.
- [9] VITURKA, Milan. *Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 227 s. ISBN 978-80-247-3638-9.

On-line informační zdroje

- [10] BUSINESSINFO.CZ. *V inovacích za Evropou zaostáváme* [online]. 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/v-inovacich-za-evropou-zaostavame-30579.html>
- [11] BUSINESSINFO.CZ. *Jak na dotaci z fondů EU?* [online]. 2009 [cit. 2013-04-11]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/jak-na-dotaci-z-fondu-eu-3639.html>

- [12] CENTRUM EVROPSKÉHO PLÁNOVÁNÍ. *Program rozvoje Královéhradeckého kraje 2011 - 2013. Hradec Králové, 2010.* Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/rozvoj-kraje/rozvojove-dokumenty/program-rozvoje-kralovehradeckeho-kraje-2011---2013-39601/>
- [13] CZECHINVEST. *Posouzení odvětvových seskupení "klastrů" z pohledu možného porušení hospodářské soutěže (anitrustu) v ČR a EU* [online]. 2005 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/studie-klastr-versus-kartela-pravni-formy-klastru-211.pdf>
- [14] CZECHINVEST. *Regionální hospodářská konkurenceschopnost: Projekt identifikace klastrů v ČR* [online]. 2006, 62 s. [cit. 2013-03-01] Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/prirucka-verejna-sprava-208.pdf>
- [15] ČESKÁ HOSPODÁŘSKÁ KOMORA. *Počty malých a středních firem rostou hlavně v tržních službách. Česká hospodářská komora: Hlavní zprávy* [online]. 2009 [cit. 2013-03-20]. Dostupné z: http://www.komora.cz/hk-cr/hlavni-zpravy/art_23005/pocty-malych-a-strednich-firem-rostou-hlavne-v-trznich-sluzbach.aspx
- [16] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistiky. HDP, národní účty. Analýzy, komentáře 2013* [online]. 2013 [cit. 2013-02-01]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/produkty.nsf/analyzy?openform&:2013>
- [17] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistiky. Patentová statistika. Ochrana průmyslového vlastnictví v České republice – Patenty platné k 31. 12. 2011* [online]. 2013 [cit. 2013-02-01]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/patentova_statistika.
- [18] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Veřejná databáze. Databáze regionálních účtů (HDP v regionálním členění)* [online]. 2013 [cit. 2013-02-01]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/maklist.jsp?kapitola_id=23&expand=1&
- [19] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Veřejná databáze. Ekonomické subjekty podle odvětví (OKEČ) a počtu zaměstnanců* [online]. 2013 [cit. 2013-02-01]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/hledej.jsp?vo=null&q_text=OKE%C4%8C&q_rezim=3.
- [20] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Veřejná databáze. ICT sektor v ČR - Služby, vybrané ukazatele podle činností OKEČ, druhu vlastnictví a velikosti firem* [online]. 2013 [cit. 2013-02-01]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/hledej.jsp?vo=null&q_text=ICT&q_rezim=3
- [21] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Veřejná databáze. Regionální účty ČR* [online]. 2013 [cit. 2013-02-01]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/hledej.jsp?vo=null&q_text=Region%C3%A1ln%C3%AD&q_rezim=3

- [22] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Veřejná databáze. Tvorba hrubého fixního kapitálu v krajích ČR* [online]. 2013 [cit. 2013-02-01]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/hledej.jsp?vo=null&q_text=Tvorba+hrub%C3%A9ho&q_rezim=3
- [23] HOSPODÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY. *Příručka: Evropské a národní programy podpor pro MSP*. 2007. Dostupné z: http://www.socr.cz/assets/aktivity/publikace/PRIRUCKA_INMP_3-07.pdf
- [24] CHLÁDKOVÁ, Helena. MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ. *Specifika malých a středních podniků v ČR a EU*. Brno, 2010, 161 - 170. Dostupné z: http://www.mendelu.cz/dok_server/slozka.pl?id=45392;download=71993
- [25] KLVAČOVÁ, Eva. Měření konkurenceschopnosti zemí: teoretické základy a praktické výsledky. *Acta Economica Pragensia* [online]. 2005, roč. 13, č. 2, 31 - 48 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: <http://www.vse.cz/polek/download.php?jnl=aop&pdf=175.pdf>
- [26] KUPKA, Václav. Malé a střední podniky: (jejich místo a role v české ekonomice). ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Krátká tematická analýza [online]. 2012 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta090307.doc>
- [27] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKY JAKO ŽADATELÉ /PŘÍJEMCI ZE SF /FS A NÁRODNÍCH ZDROJŮ*. 2012. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/d180a085-fb23-4418-810f-77c285cf6119/MMZ_2012_04_MSP_d180a085-fb23-4418-810f-77c285cf6119.pdf
- [28] MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Malé a střední podnikání. *Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2011* [online]. 2012 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument105614.html>
- [29] PIAČKOVÁ, Alexandra a Petra KOUDELKOVÁ. *Srovnání vývoje MSP v České republice a na Slovensku*. Brno, 2011. ISBN 978-80-214-4348-8. Dostupné z: https://www.vutbr.cz/en/research-and-development/publications?action=detail&pub_id=95508&str=1451. Mezinárodní workshop doktorandských prací. Vysoké učení technické v Brně.
- [30] REGIOPARTNER, s.r.o. HODNOCENÍ REGIONÁLNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI: METODIKA. 3. revize. 2011, 34 s. Dostupné z: www.regiopartner.cz/cz/download/1404041849/?at=1

Ostatní dokumenty

- [31] ANNONI, Paola a Kornelia KOZOVSKA. JRC EUROPEAN COMMISSION. EU *Regional Competitiveness Index 2010*. Italy: Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2010, 277 s. ISBN 978-92-79-15693-9.
- [32] CENTRUM EVROPSKÉHO PROJEKTOVÁNÍ. *Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje*. Hradec Králové, 2007, 116 s.
- [33] Zákon č. 513/1991 Sb.: Část první, všeobecná ustanovení. In: Obchodní zákoník. 1991.
- [34] MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, oddělení politiky MSP. *Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020*. 2012, 130 s.
- [35] REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI JIHOVÝCHOD. *Index regionální konkurenceschopnosti krajů a regionů soudržnosti ČR: (počítán do úrovně jednotlivých pilířů tvořících index regionální konkurenceschopnosti)*. 2011, 21 s.